

ESTEETÖN LEIKKIPUISTO

Tampereen Emil Aaltosen puisto

LAHDEN AMMATTIKORKEAKOULU
Tekniikan ala
Ympäristötekniologia
Miljöosuunnittelu
Opinnäytetyö
28.5.2010
Eriksson Ulla

Lahden ammattikorkeakoulu
Ympäristötekniikka

ERIKSSON, ULLA: Esteetön leikkipuisto
Tampereen Emil Aaltosen puisto

Miljöösuunnittelun opinnäytetyö 52 sivua, 4 liitesivua

Kevät 2010

TIIVISTELMÄ

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on tutkia esteettömyyttä leikkipaikkaympäristössä ja tuoda esiin esteettömän leikkipuiston mahdollisuuksia toiminta- ja liikuntarajoitteisten lasten näkökulmasta. Esteettömän leikkipaikan suunnitteluperiaatteiden pohjalta laaditaan yleissuunnitelmaehdotus Tampereen Tammelassa sijaitsevaan Emil Aaltosen puistoon. Työn tarkoitus on tuoda erikoistason esteettömän leikkipuiston suunnitteluohjeet esiin monipuolisesti ja selkeästi, jotta työtä voidaan jatkossa käyttää hyväksi suunniteltaessa esteetöntä leikkipaikkaa.

Esteettömän leikkipaikan suunnittelussa tulee ottaa huomioon lukuisia ohjeita ja periaatteita. Suunnitteluperiaatteita noudattamalla saadaan aikaiseksi ympäristöä, jossa huomioidaan kaikenlaiset lapset, lasten vanhemmat ja vanhukset. Esteetön leikkipaikka ei rajoita lasten leikkiä vaan se lisää vapautta kaikille lapsille niin, ettei turvallisuudesta ja lapsenmielisyydestä tarvitse tinkiä. Esteettömyys ei tarkoita tylsää ja helppoa ympäristöä, vaan päinvastoin se antaa uusia haasteita ja mielekkyyttä oikeisiin asioihin keskittyneesti.

Työssä on käytetty menetelminä kirjallisuustutkimusta, asiantuntijoiden haastatteluja, referenssikohteita, Emil Aaltosen puiston inventointia sekä suunnittelua.

Avainsanat: Esteettömyys, leikkipuisto

Lahti University of Applied Sciences
Degree Programme in Environmental Technology

ERIKSSON, ULLA: Unobstructed playground
Emil Aaltonen playground area in the city
of Tampere

Bachelor's Thesis in environmental planning 52 pages, 4 appendices

Spring 2010

ABSTRACT

The aim of this thesis was to inspect the accessibility in playground surroundings from the point of view of disabled children. Based on the principles of unobstructed playground planning, a proposal for a general plan was made for the Emil Aaltonen playground area in Tampere. The intention of this study was to bring up the instructions of unobstructed playground planning in a versatile and clear way. The instructions of this study can be used later when planning an unobstructed playground.

When planning an unobstructed playground many the instructions and principles should be taken under consideration. Following the instructions and the principles of planning, such an environment can be created where all kinds of children, parents and old people are taken into account. The unobstructed playground is not supposed to limit childrens' playing, but to increase freedom, safety and childlike action in all children. The meaning of accessibility is not to be a boring, or an easy environment, but give new challenges and memorable experiences.

This project was conducted using literature sources, interviewing specialists, observing reference areas, surveying and planning the Emil Aaltonen playground area.

Key words: accessibility, unobstructed, playground

SISÄLLYS

1	JOHDANTO JA TYÖN TAVOITTEET	1
2	ESTEETTÖMYYS LEIKKIPUISTOSSA	3
2.1	Suunnitteluperusteet	3
2.1.1	Mitoitus	4
2.1.2	Kulkuväylät ja pinnat	6
2.1.3	Värit ja kontrastit	7
2.1.4	Leikkivälineet	7
2.1.5	Kalusteet	11
2.1.6	Valaistus	12
2.1.7	Muuta huomioitavaa	13
2.2	Referenssikohteet	14
2.2.1	Ratsaspuisto, Helsinki	15
2.2.2	Kilon päiväkodin piha, Espoo	18
2.3	Yhteenveto	21
3	INVENTOINTI	23
3.1	Tammela, Tampere	23
3.2	Tammelan historia	24
3.3	Emil Aaltosen leikkipuiston lähtökohdat	27
3.3.1	Toiminnallisuus	29
3.3.2	Kasvillisuus	31
3.1.4	Leikkivälineet ja kalusteet	31
3.3.3	Saavutettavuus	32
3.4	Yhteenveto	33
4	SUUNNITTELU	35
4.1	Suunnittelun pääperiaatteet	35
4.1.1	Maastonmuodot	36
4.1.2	Kasvillisuus	36
4.1.3	Leikkivälineet	38
4.1.4	Aidat ja kalusteet	42
4.1.5	Valaistus	44
4.2	Yhteenveto	45

5	TYÖN KULKU JA LOPPUYHTEENVETO	47
6	LÄHTEET	49
7	LIITTEET	52

1 JOHDANTO JA TYÖN TAVOITTEET

Opinnäytetyössäni käsitellään esteettömän leikkipaikan suunnitteluperiaatteita liikunta- ja toimintarajoitteiset lapset, lasten vanhemmat ja vanhukset huomioon ottaen. Liikunta- ja toimintarajoitteisilla henkilöillä tarkoitetaan pyörätuolia käyttäviä ihmisiä, näkövammaisia, allergikkoja sekä lukuisia muita erityisryhmiä. Esteettömän leikkipuiston suunnitteluperiaatteissa olen ottanut huomioon mitoituksen, väylien ja pintojen suunnittelun sekä leikkivälineiden, kalusteiden, kasvillisuuden ja valaistuksen valinnan ja suunnittelun. Suunnitteluperiaatteiden tueksi olen ottanut työhöni mukaan kaksi referenssikohdetta, joista toinen on Helsingin Ratsaspuistossa sijaitseva esteetön leikkipuisto ja toinen on Kilon päiväkodin piha Espoossa.

Esteettömän leikkipuiston suunnittelukohteeksi on valittu Tampereen Tammelassa sijaitseva Emil Aaltosen puisto. Puistossa on tällä hetkellä leikkipaikka, jonka tilalle suunnittelemani esteetön leikkipuisto on tulossa. Emil Aaltosen puiston historia yltää 1900-luvun alkupuolelta asti ja sen kasvillisuus sijoitteluineen on säilynyt lähes samankaltaisena puiston alkumetreistä lähtien. Puisto sijaitsee koko Tampereen kaupunkia ajatellen keskeisellä paikalla hyvien kulkuyhteyksien päässä. Puistoa käyttävät lähellä ja kaukana asuvat perheet, sekä Aaltosen päiväkotikoti, joka käyttää leikkipuistoa ulkoiluun päivittäin.

Suunnitelman pääperiaatteiksi voidaan luetella esteettömyyden lisäksi turvallisuus, toiminnallisuus ja lapsenmielisyys, jossa otetaan huomioon kaikenikäiset. Leikkipuisto on ryhmitelty selkeän reitistön avulla useaan alueeseen käyttäjien iän ja toiminnallisuuden perusteella. Leikkialue on aidattu, ja sen ulkopuolelle jää pelikenttä, joka talvisin jäädytetään luistinkentäksi. Leikkipaikan materiaalit, värit ja kontrastit on valittu helpottamaan kulkua ja parantamaan puistossa olevien välineiden hahmottamista. Leikkivälineet ja kalusteet ovat suurilta osin täysin esteettömiä. Leikkivälineistä löytyy jokaiseen makuun ja tarpeeseen keinoja, kiipeilytehtäviä, jousikiikkuja, monitoimilaitteita, liukuja sekä hiekkalaatikoita isoille ja pienille.

Työn tavoitteena on tutkia esteettömyyttä leikkipuistossa niin, että työn tilaaja, Tampereen kaupungin kaupunkiympäristön kehittämisosasto, pystyy käyttämään työtä jatkossa esimerkkinä suunnittelussa. Tavoitteena on myös luoda yleissuunnitelma Emil Aaltosen puistoon, jonka pohjalta Tampereen kaupunki valmistelee toteutussuunnitelman. Tampereella ei ole vielä yhtään esteetöntä leikkipuistoa, joten tarkoitus on suunnitella monipuolinen, kaikkia lapsia palveleva leikkipaikka. Tammelassa asuu paljon vanhuksia, joten suunnittelussa on tarkoitus ottaa myös vanhusten tarpeet huomioon. Tavoitteena on luoda selkeä, helppolukuinen ja perusteellinen opinnäytetyö suunnitelmiseen Tampereen kaupungille.

2 ESTEETTÖMYYS LEIKKIPUISTOSSA

Esteetön leikkipuisto on tarkoitettu erityisesti liikunta- ja toimintarajoitteisille lapsille, jossa lapset pystyvät leikkimään itsenäisesti ja turvallisesti. Leikkialueen erityispiirteistä huolimatta se ei estä kaikkien ihmisten viihtymistä alueella. Esteetöntä leikkipuistoa suunniteltaessa on otettava huomioon näkövammaisten, kuulovammaisten, liikuntavammaisten, kehitysvammaisten, pyörätuolin käyttäjien sekä allergikkojen erityistarpeet. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus 2009, 58)

Liikunta- ja toimintaesteisten kuten vammaisten lasten integrointi tavallisten lasten joukkoon samaan leikkipaikkaan lisää erilaisuuden hyväksyntää jo pienestä pitäen. Esteetön leikkipuisto lisää vapautta ja elämisen laatua kaikille. (Esteetön perhepuisto ja liikuntapolku 2003, 33)

2.1 Suunnitteluperusteet

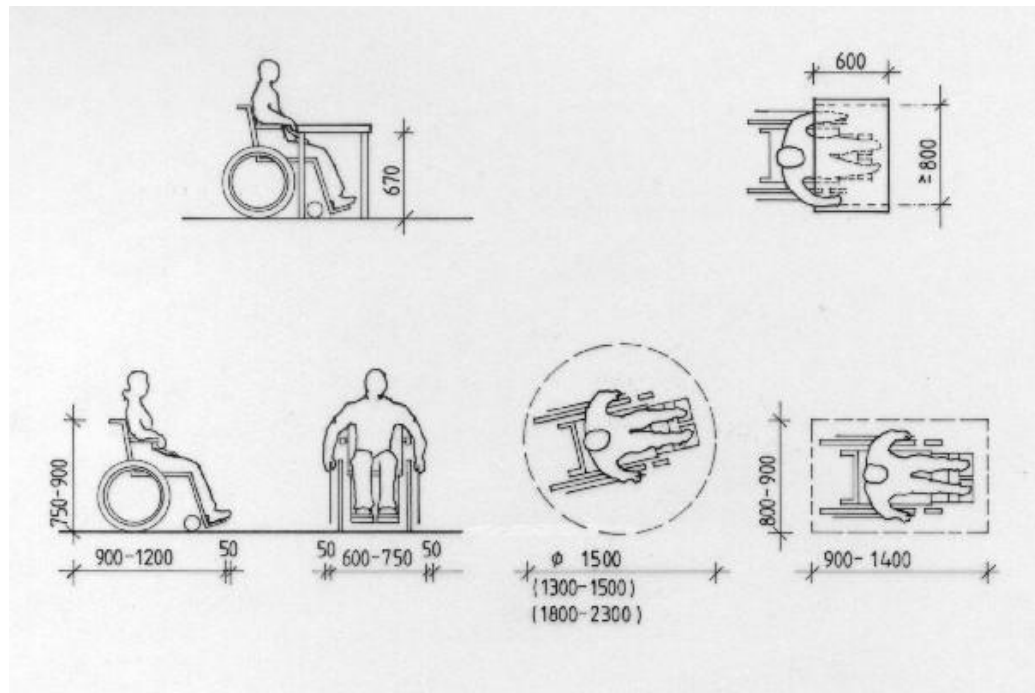
Suunnittelun lähtökohtana on ottaa huomioon liikunta- ja toimintaesteiset lapset, lasten vanhemmat tai leikkipaikalla levähtävät ihmiset. Esteettömän leikkipaikan tulee olla selkeä ja looginen, siellä voi liikkua paikasta toiseen vaivatta ja eri osat alueet, kuten kulkuväylät, leikkivälineet ja oleskelualueet, tulee ilmetä helposti eri pintamateriaalien avulla. Turvallisuussyistä leikkipaikka tulee ympäröidä aidalla, eikä läpikulkevaa jalankulkuliikennettä saa ohjata leikkialueen läpi. (Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti 2004, 6/7)

Liikuntaesteisten lasten toimintamahdollisuudet riippuvat lasten vammautuneisuussasteesta sekä -luonteesta. Kuulovammainen lapsi käyttää näköaistia ympäristön havainnoimiseen, joten selkeä ja valoisa ympäristö on tärkeä. Näkövammaiselle lapselle tärkeää ovat leikkipuiston selkeät värit ja kontrastit. Alueen selkeys ja turvallisuus sekä kohokuvioidut opaskartat auttavat näkövammaisia hahmotta-

maan ympäristöään. Kartta lisää turvallisuutta ja auttaa paikantamaan ja muistamaan mistä löytyvät leikkivälineet ja mistä oleskelupaikka. Näkövammaisen turvautuu heikon näkönsä tai sokeutensa johdosta myös kuuloaistiin. Pyörätuolin käyttäjät on huomioitava ympäristöä mitoitettaessa sekä leikkivälineitä valittaessa. Keppejä, kainalosauvoja tai rollaattoria käyttävät liikuntavammaiset lapset tulee huomioida valittaessa kulkuväylien pintamateriaaleja, jotka sateellakaan eivät saa olla liukkaita. Kehitysvammaisia lapsia ajatellen tärkeää on selkeä ja turvallinen ympäristö sekä kontrastivärit alueiden hahmottamisessa. Allergiset lapset tulee huomioida kasvivalintoja tehdessä niin, ettei leikkipaikassa ole allergiaa aiheuttavia tai myrkyllisiä kasveja. Kaikille erityisryhmien lapsille on ennen kaikkea tärkeää selkeä, turvallinen ja monipuolinen leikkipuisto, josta löytyy mielenkiintoista ja hauskaa tekemistä kaikille lapsille. (Invalidiliitto Ry 2006; Seppänen 2010)

2.1.1 Mitoitus

Mitoituksen pääperiaatteena käytetään pyörätuolilla liikkuvia henkilöitä. Pyörätuolin kääntymissäteenä pidetään ympyrää, jonka halkaisija on 1,5 m. Tämä tulee ottaa huomioon kääntymispaikoissa leikkivälineiden sisään ja ulosmenojen kohdilla. Käytävän leveys on oltava vähintään 1,2 m, jolloin pyörätuolin käyttäjä mahtuu kulkemaan rinnalla liikkuvan avustajan kanssa. Puiston pääkulkureittien tulee olla vähintään 1,8 m leveitä, jotta kaksi pyörätuolia pystyy helposti kohtaamaan. (Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti 2004, 6/7)

KUVIO1. Mitoituksen lähtökohdat (Invalidiliitto Ry 2006)

Luiskien kaltevuus on oltava alle 6 %, ja luiskän reunojen tulee olla vähintään 10 cm:n korkuiset, jotta pyörätuolilla on helppo liikkua leikkivälineissä. Lisäksi luiskissa on otettava huomioon näkövammaisten erityistarpeet, jolloin luiskien reunojen tulee erottua hyvin luiskän väristä sekä luiskän lopussa ja alussa tulee olla varoittava merkintä 30 cm ennen luiskän loppumista. (Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti 2004, 6/7)

Leikkipuistossa kulkuväylillä on tarpeellista olla ohjaavia käsijohteita, ohjaamassa leikkivälineille tai auttamassa luiskissa liikkumista. Käsijohteet tulee olla 70 ja 90 cm:n korkeudella, jotta erikokoiset lapset ja pyörätuolin käyttäjät hyötyisivät käsijohteista. (Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti 2004, 6/7)

KUVIO2. Pyörätuoliluiska leikkivälineessä

Leikkivälineissä mitoitusohjeet koskevat liukumäkeä ja hiekkalaatikkoo. Liukumäen on oltava 1 m leveä, jotta avustaja voi laskea lapsen mukana. Hiekkalaatikon yhden sivun tulisi olla 40 cm korkea, jotta pyörätuolia käyttävä lapsi voi helposti siirtyä hiekkalaatikkoon. (Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti 2004, 6/7)

2.1.2 Kulkuväylät ja pinnat

Jotta pyörätuolin kanssa olisi helppo liikkua, on pintojen ja kulkureittien oltava tasaisia ja materiaalin oltava riittävän kovia. Lisäksi pinnat eivät saa olla liukkaita sateellakaan, jotta esimerkiksi keppien kanssa kulkeva liikuntavammainen lapsi ei joudu liukastumisvaaraan. Sopivia materiaaleja kulkuväylille ovat esimerkiksi asfaltti, kivituhka ja betonikiveys. Leikkivälineiden turva-alueella toimiva ja riittävän kova materiaali on valettava kumimatto, eli turva-alusta. (Juutilainen 2008)

2.1.3 Värit ja kontrastit

Värien ja kontrastien käyttö on erittäin tärkeää erityisesti näkövammaisille henkilöille. Kontrastivärejä tulee käyttää, jotta heikkonäköinen lapsi voi leikkiä ja liikkua leikkialueella turvallisesti ilman vaaratilanteita. Kontrastivärejä voidaan käyttää esimerkiksi pinnoissa erottamassa eri alueet toisistaan, leikkivälineissä ja aidoissa, jotta estetään törmäämisvaara esimerkiksi liikkuvaan leikkivälineeseen. (Helsinki kaikille – projekti, 2009)

Kontrastivärien käytössä kannattaa ottaa huomioon eri väriyhdistelmiä sekä käytöperiaate, jossa suurempi pinta on vaaleammalla värillä. Hyviä väriyhdistelmiä ovat esimerkiksi keltainen ja musta, valkoinen ja musta, valkoinen ja punainen sekä keltainen ja sininen. Kun näkö heikkenee, ihminen erottaa kaikkein pisimpään keltaisen värin, jolloin esimerkiksi liukumäen lähtötason poikkitangon on hyvä olla keltainen. Myös hiekkalaatikon reunat tulee maalata kontrastivärillä, jotta näkövammaisen erottaa ne hyvin. Värejä suunniteltaessa ovat kontrastit hyvä testata mustavalkotulosteena, jolloin nähdään, erottuvatko valitut värit helposti toisistaan. Värejä valittaessa on otettava huomioon myös niiden soveltuvuus ympäristöön. (Helsinki kaikille – projekti, 2009)

2.1.4 Leikkivälineet

Esteettömässä leikkipuistossa on suurin osa esteettömiä leikkivälineitä. Leikkivälineet kannattaa erotella pienten ja isojen alueisiin, sillä se lisää turvallisuutta ja helpottaa alueen hahmottamista. Isojen ja pienien alueisiin erottelu ei kuitenkaan ole este esteettömyydelle. On tärkeää, että leikkivälineiden viereen pääsee lastenvaunujen tai pyörätuolin kanssa. Hyvä leikkivälineiden suunnittelu ja sijoittelu estävät vaaratilanteiden syntyä kuten rakenteiden alle joutumisen tai törmäämisvaaran. Sen tähden liikkuvat leikkivälineet on hyvä sijoittaa aidatuille alueille. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus 2009, 59)

Keinut sijoitetaan leikkialueen reunaan aidattuun alueeseen, ja aitauksen kulkuaukko sijoitetaan keinujen sivuun keinutelineen rungon kohdalle. Keinujen pohjana on hyvä käyttää valettavaa turva-alustaa, jossa käytetään tummuuskontrastia turvallisuussyistä. Tavallisten keinujen lisäksi esteettömässä leikkipaikassa voi olla makuukeinuja ja jousikeinuja selkänøjällä tai pidennetyllä istuinosalla, jolloin avustaja mahtuu myös kyytiin. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus 2009, 59)

KUVIO3. Makuukeinu

Esteettömässä leikkipuistossa tulee olla erikokoisia liukumäkiä, joihin pääsee siirtymään pyörätuolista esimerkiksi luiskun, verkon tai kiipeilyluiskun avulla. Liukumäkeen on päästävä myös portaita pitkin, ja ainakin yhden liukumäen on oltava 1 m leveä, jotta avustaja mahtuu mukaan liukuun. Liukumäen alaosa on hyvä olla opastettu reitti takaisin liukumäen portaille tai luiskalle esimerkiksi käsijohteen tai kontrastimateriaalin avulla. (Helsinki kaikille – projekti, 2009)

KUVIO4. Liukumäki verkolla

Rinneliukumäki sijoitetaan rinteeseen, ja liukumäen lähtötasanteelle pääsee esimerkiksi portaita tai luiskaa pitkin. Sekä portaissa että luiskassa on oltava käsijohdeet 70 cm:n korkeudella molemmilla puolilla ja luiska saa olla enintään 8 % kalteva. Liukumäen lähtötasanteella tulee olla 1500 x 1500 mm:n suuruinen vapaa alue, jolloin pyörätuolin käyttäjä pääsee siirtymään helposti liukumäkeen. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus 2009, 59)

Hiekkalaatikon reunoissa tulee olla kontrastiväri, ja ainakin yhden hiekkalaatikon sivuista tulee olla 400 mm korkea, jolloin pyörätuolilta pääsee helposti siirtymään hiekkalaatikkoon. Hiekkalaatikon reunaan voidaan asentaa hiekkapöytä, jossa pyörätuolia käyttävä lapsi voi leikkiä hiekkaleikkiä. Pöydässä tulee olla jalkatilaa syvyys- ja korkeussuunnassa vähintään 500 mm, kuitenkin korkeus saa olla enintään 550 mm. Hiekkapöytä voidaan mallista riippuen asentaa myös erikseen, mutta ei hiekkalaatikon keskelle. Hiekkalaatikkoon voidaan asentaa myös makuupöytä hiekkalaatikon sisäpuolelle, jolloin lapsi voi maatessaan leikkiä hiekalla. (Helsinki kaikille – projekti, 2009)

KUVIO5. Hiekkapöytä hiekkalaatikon reunaan asennettuna (Johansson 2009)

Esteetön leikkipaikka on hyvä varustaa myös leikkikatoksella. Leikkikatos on hyvä sateelta ja auringonpaisteelta suojaava leikkipaikka, johon pääsee myös pyörätuolin kanssa. Leikkikatoksen tai -mökin oviaukko tulee olla vähintään 85 cm leveä, ja se pitää maalata kontrastivärillä. Oviaukossa ei myöskään saa olla kynnystä tai tasoeroa. Leikkikatoksen kalusteissa ja ikkunoissa on huomioitava pyörätuolin käyttäjää. Pöydän alla tulee olla vapaata tilaa niin, että sen korkeus on vähintään 50 cm kuitenkin pöydän ylätasoa saa olla enintään 55 cm korkea. Ikkunat tulee sijoittaa riittävän matalalle, jotta pyörätuolissa istuva lapsi näkee myös ulos. (Helsinki kaikille – projekti, 2009)

KUVIO6. Leikkikatos

Esteettömään leikkipaikkaan voidaan sijoittaa myös kahluuallas tai vesiaihe, mutta siitä on varoitettava maanpinnan kontrastimateriaalivyöhykkeellä. Maaston tulee olla muotoiltu altaasta poispäin viettäväksi, jotteivät esimerkiksi lastenrattaat vie-
risi veteen. Vesiaiheessa tai kahluualtaassa voi olla myös 400 mm korotettu reuna, jolloin pyörätuolista pääsee siirtymään helposti altaaseen. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus 2009, 60)

2.1.5 Kalusteet

Kalusteissa on myös otettava huomioon lapset, lyhytkasvuiset ja pyörätuolinkäyttäjät. Penkkejä on oltava erikorkuisia niin, että lapsille ja lyhytkasvuille on 30 cm korkeita penkkejä, ja pyörätuolinkäyttäjien penkkien korkeus on 50 cm. On otettava huomioon myös aikuiset ja vanhukset, jotka kaipaavat normaalin korkuisia penkkejä. Pöydissä on myös huomioitava erityistarpeet, jolloin pöytätason alla on oltava tila pyörätuolille. Hyvä vaihtoehto on pöytä, jossa on jatkettu pöytälevy. Myös pöydille on annettu ohjeellisia mitoitusohjeita, jolloin pöydän leveys on

oltava vähintään 1,2 m, korkeus on vähintään 70 cm ja syvyyden on oltava vähintään 60 cm. (Esteetön perhepuisto ja liikuntapolku 2003, 34)

KUVIO7. Piknikpöytä, jossa on pidennetty pöytälevy

2.1.6 Valaistus

Valaistus on tärkeässä roolissa esteetöntä ympäristöä suunniteltaessa. Hyvä valaistus lisää turvallisuutta, on riittävän voimakas, tasainen ja häikäisemätön. Erityisen hyvin tulee valaista sisäänkäynnit, luiskat, kulkuväylät, portaat ja opasteet. Valaistusvoimakkuuksista ei ole olemassa määräyksiä, ainoastaan suosituksia. Jalkakäytävissä ja kulkuväylissä on suositeltu käytettävän 10 luxin valaistusvoimakkuutta. Suojatiellä, luiskissa ja portaissa valaistusvoimakkuus on suositeltu olevan 30–50 luxia. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartoitus 2009, 28)

Valaistusta suunniteltaessa on otettava huomioon ympäristön valoisuus ja kasvillisuus ja sen luoma varjostus. Kulkuväylän hahmottamisen helpottamiseksi tulee

valaisimet sijoittaa yhtenäiseen väyläsuuntaiseen valaisinlinjaan. Lisäksi hyvä valaisin toistaa hyvin värejä ja auttaa kontrastien hahmottamista. (Esteetön rakennus ja ympäristö suunnitteluopas 1998, 69)

2.1.7 Muuta huomioitavaa

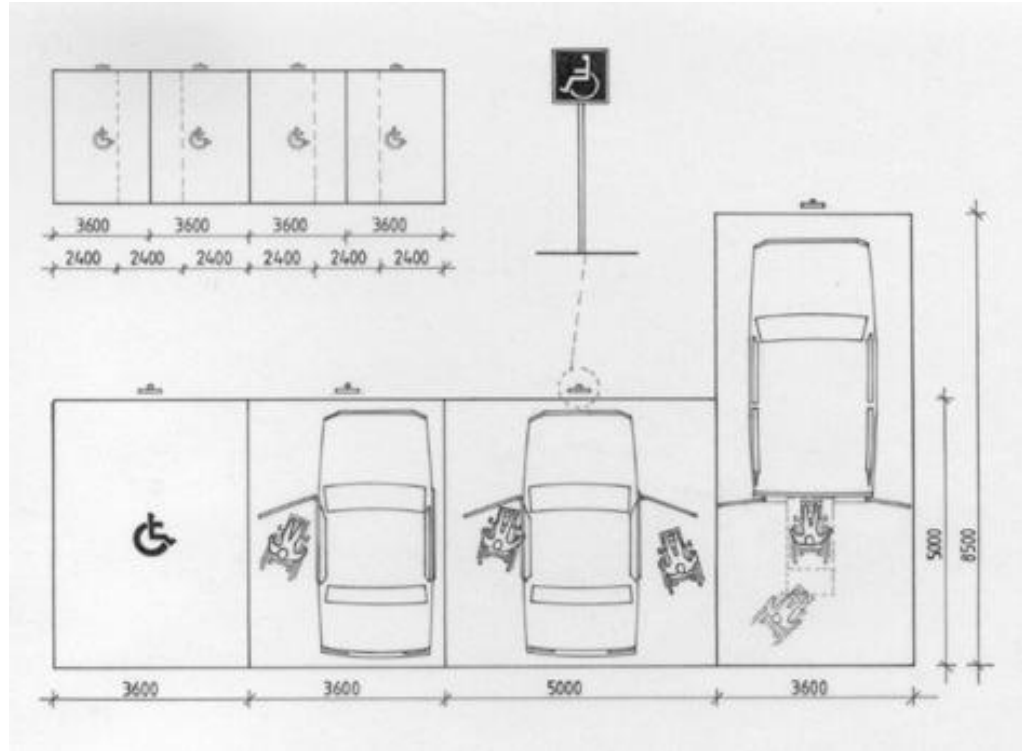
Esteetön leikkipaikka on hyvä aidata tai rajata selkeästi muista toiminnoista. Ympäriävän aidan suositellaan olevan 1,2 m korkea porteilla varustettuna. Portien vapaan kulkuaukon leveys suositellaan olevan 90–110 cm, mutta suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös huoltoajon mahdollisuus puistoon. Aidan ja portin alareunan korkeus tulee olla enintään 10 cm, sillä lapsi ei saa mahtua ryömimään aidan alta. Portin lukitusmekanismi on hyvä olla 85 cm korkeudella, jotta pyörätuolissa istuva lapsi saa portin auki ja kiinni omin voimin. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartointus 2009, 58)

Äänikello helpottaa näkövammaisten lasten leikkimistä ja liikkumista puistossa. Sen avulla sokeat tai näkövammaiset lapset pystyvät paremmin suunnistamaan puistossa paikasta toiseen ja hahmottamaan sijaintinsa äänen perusteella. Äänikello, esimerkiksi tuuliviiri, on sijoitettu tärkeälle paikalle, kuten pääsisääntulon läheisyyteen.

Kasvillisuutta valittaessa on vältettävä allergisoivia, myrkyllisiä ja piikkisiä kasveja. Lisäksi kasvien tulee olla kulutusta kestäviä ja helppohoitoisia puita ja pensaita. Suuret puut ja pensaat muodostavat varjoja leikkialueelle ja suojaavat aurin gonpaahteelta. Tiiviit kasviryhmät suojaavat myös tuulelta, ulkopuoliselta liikenteeltä, pölyltä ja melulta. (Rakennetun ympäristön esteettömyyskartointus 2009, 60)

Esteettömän leikkipaikan sisääntulon läheisyyteen voidaan lisätä levennetty liikuntaesteisten pysäköintipaikka, joka helpottaa esimerkiksi puistoon saapuvia pyörätuolin käyttäjiä. Liikuntaesteisten pysäköintipaikkaruutua voidaan korostaa

esimerkiksi liikennemerkkein sekä sinisellä huomiovärillä, jossa on valkoinen pyörätuolimerkki keskellä. (Seppänen 2010)

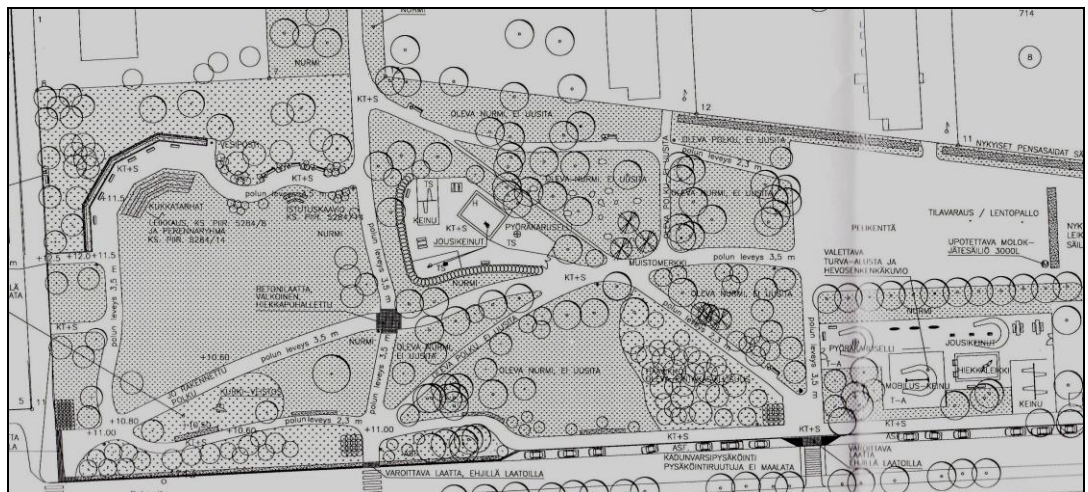
KUVIO8. Pysäköintipaikat (Invalidiliitto Ry 2006)

2.2 Referenssikohteet

Otin mukaan kaksi referenssikohdetta, jotka ovat hyviä esimerkkejä jo olemassa olevista esteettömistä leikkipaikoista. Ensimmäinen sijaitsee Ratsaspuistossa Helsingissä ja toinen esimerkki on Kilon päiväkodin piha Espoossa. Referenssikohdet ovat hyvin erilaisia ratkaisuiltaan ja käytöltään, sillä Ratsaspuisto on avoinna kaikille käyttäjille, kun taas päiväkodin piha Kilossa on tarkoitettu vain rajatulle käyttäjäkunnalle. Ratsaspuisto on järjestelmällinen ja värimaailmaltaan tyylikäs, kun taas Kilon päiväkodin piha on leikkisän värikäs sekamelska erilaisia ja erivärisiä leikkivälineitä.

2.2.1 Ratsaspuisto, Helsinki

Kävin tutustumassa Helsingin esteettömään leikkipuistoon, joka sijaitsee Helsingin Ruskeasuolla. Puiston nimi on Ratsaspuisto, jonka kokonaisuuteen kuuluu pieni aidattu esteetön leikkipuisto. Puiston ovat suunnitelleet maisema-arkkitehdit Byman ja Ruokonen Oy vuonna 2006, ja se on valmistunut 2008. Ratsaspuisto on laaja, noin 0.4 ha kokoinen puistoalue, johon sisältyy lukuisia toimintoja ja tiloja. Puistoalueelta löytyy aidattu esteetön leikkipuisto ja pienempi avoin esteetön leikkipuisto, joka on tarkoitettu pienemmille lapsille sekä pelikenttä, vapaata nurmitilaa ja niitty. Lisäksi puistosta löytyy kukkatarha ja lukuisia perennaistutuksia, veistos ja muistomerkki.

KUVIO9. Yleissuunnitelma: Ratsaspuisto.

Tarkemman tarkastelun kohteeksi Ratsaspuistosta valitsin aidatun esteettömän leikkipuiston ja tutkin sitä esimerkkinä omaan työhöni. Aidattu esteetön puisto on kooltaan pieni ja se on suunniteltu selkeäksi ja yksinkertaiseksi puistoksi. Portin sisäpuolella on kohokuvioitu kartta selityksineen leikkipaikasta, jotta näkövammaiset pystyvät helposti käyttämään leikkipuistoa. Koko aidattu leikkialue, lukuun ottamatta viherkaistaletta ja hiekkalaatikkoa, on päällystetty harmaan- ja punaisenvärisellä valettavalla kumimatolla. Leikkipaikan teemana ovat hevoset ja

ratsastus, mikä tulee puistoalueen Ratsaspuisto-nimestä. Niinpä päällysteeseen on valettu teeman mukaisesti hevosenkenkäkuvioita leikkivälineiden ympärille, joiden tarkoitus on varoittaa näkövammaista liikkuvasta laitteesta.

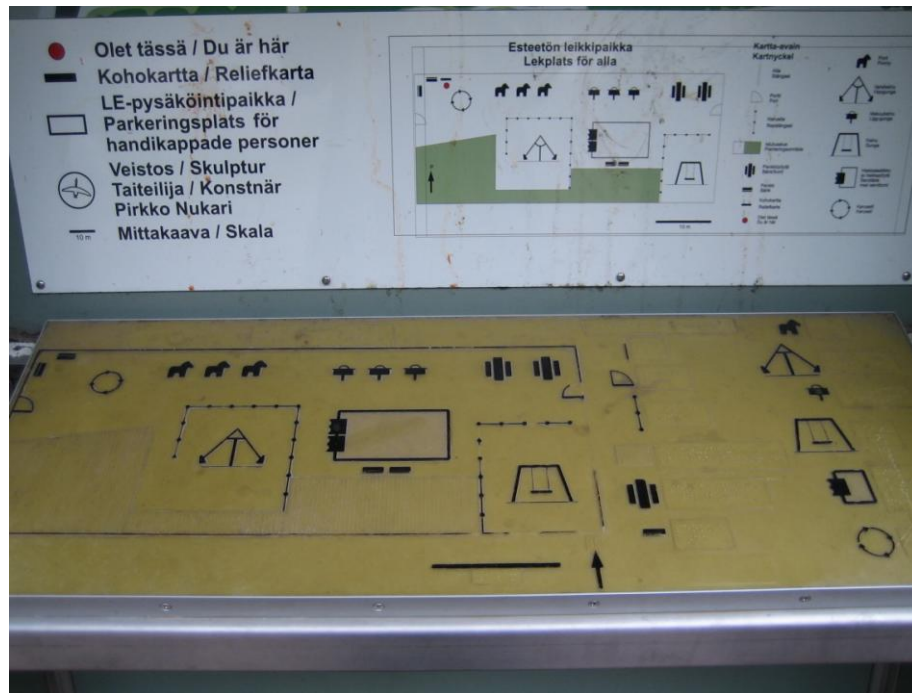
KUVIO10. Ratsaspuisto.

Värimaailma leikkivälineissä on hyvin luonnonläheinen. Leikkipuistoon on valittu Hagsin leikkivälinevalikoimasta metsänvihreän sävyisiä välineitä, kuten pyöräkaruselli, keinu, mobilus-keinu, jousikeinut ja hiekkapöydät. Lisäksi samaa värimaailmaa jatkavat tuolit ja pöydät, turva-aita sekä roska-astiat. Aita leikkipuiston ympärillä on valkoinen, ja puiset ponit ovat ruskeanvärisiä. Kontrastia on haettu tumman vihreän ja vaalean alustan eroilla. Puisto on tyylikäs värimaailmaltaan ja yksinkertainen sommittelultaan, sillä leikkivälineet on sommiteltu riveihin helposti havaittaviksi, jotta kartan luettuaan on helppo muistaa, missä on mitäkin.

KUVIO11. Ratsaspuisto, puinen poni.

Ratsaspuiston esteetön leikkipaikka on pieni, mutta käytännöllinen kaikille lapsille suunnattu kokonaisuus, jossa on otettu hyvin huomioon myös vaikeammin liikuntaesteiset lapset. Leikkipaikassa on helppo liikkua myös pyörätuolin kanssa, sillä portit, valettava alusta ja pöydät on suunniteltu pyörätuolin käyttäjiä helpottaakseen. Myös hiekkalaatikon leivontapöydät ja istuin- ja jousikeinut helpottavat vaikeasti liikuntaesteisten lasten leikkiä.

KUVIO12. Kohokuvioitu kartta Ratsaspuistosta.

On tärkeää, että puisto on turvallinen ja virikkeellinen myös näkövammaisille lapsille. Näkövammaiset lapset on otettu huomioon kohokuvioikartan, turva-aitojen ja turva-alustan varoituskuvioden avulla, jolloin lapsi pystyy leikkimään itsenäisesti puistossa turvallisuudesta tinkimättä. Lisäksi suurin osa puiston leikkivälineistä on yksinkertaisia ja turvallisia myös näkövammaisille lapsille.

2.2.2 Kilon päiväkodin piha, Espoo

Kilon päiväkotia sijaitsee Espoon Kilon alueella Kilon koulun vieressä ja se on suunnattu liikuntarajoitteisille ja vammautuneille lapsille. Tämän vuoksi päiväkodin piha on suunniteltu esteettömäksi. Kilon päiväkodin piha valmistui vuonna 2004. Pihasta ei puutu virikkeitä ja lapsellisuutta, sillä siellä on runsaasti leikkivälineitä jokaiseen makuun, värejä on käytetty säästelemättä ja piha on kaikkea muuta kuin selkeä ja yksinkertainen. Kilon päiväkodin piha kertoo siitä, että esteettömässä leikkipaikassa saa olla haastetta, yllätyksiä ja monipuolisuutta.

Päiväkodin pihassa on käytetty runsaasti erilaisia materiaaleja ja värejä. Piha on pinnoitettu osittain asfaltilla, betonikivillä ja valettavalla kumimatolla eli turva-alustalla. Kulkuväylät ovat asfalttia, oleskelualueet betonikiveystä, ja leikkialueet on pinnoitettu valettavalla turva-alustalla. Turva-alustassa on käytetty useita eri värejä, kuten sinistä, vihreää, keltaista, mustaa ja punaisen sävyjä. Pihassa on myös mäki, joka on päällystetty kumimatolla ja sitä on tehostettu väreillä. Asfaltissa on käytetty tehosteena valkoista merkkauksmaalaa.

KUVIO13. Kilon päiväkodin piha ja mäki.

Leikkivälineet ovat myös teemaan sopien värikkäitä ja monipuolisia. Pihalta löytyy esteetön leikkikatos, useita keinoja ja pari hiekkalaatikkoa leivontapöytineen, erikokoisia liukuja leikkitorneineen, silta, mäki rappuineen ja katsomo. Useaan leikkitorniin pääsee pyörätuolin kanssa tai kiipeämällä kiipeilyluiskaa pitkin. Alueella on lisäksi ”formularata”, joka on rajattu matalalla aidalla ja päällystetty erilaisilla materiaaleilla puusta, kivistä, betonilaatoista ja asfaltista.

Liikuntarajoitteiset lapset pyörätuoleineen on otettu pihan suunnittelussa hyvin huomioon. Pihasta löytyy lukuisia leikkivälineitä, joihin pääsee helposti pyörätuolin kanssa, mutta jossain laitteissa lapsi voi tarvita apua. Esteetön leikkikatos on erittäin toimiva, ja se soveltuu kaikille lapsille antaen lisäksi suojaa sateen yllättäessä. Myös kulkuväylien suunnittelussa on huomioitu pyörätuolilla liikkuvat lapset.

KUVIO14. Kilon päiväkodin piha, vesileikki.

Näkövammaiset lapset on otettu hienosti huomioon, sillä pihassa on ympäriinsä matalia kaiteita, jotka ohjaavat lasta esimerkiksi päiväkotiin sisälle tai leikkimään pihalle. Erivärisillä päälysteillä maassa näkövammaisen lapsi ymmärtää pihan eri alueiden rajoja, jolloin liikkuminen helpottuu, ja tilat on helpompi muistaa värien perusteella. Lisäksi näkövammaisen lapsi tuntee eri materiaalit jalkojensa alla, vaikka värit erottuisivatkin huonosti. Toisaalta piha voi kaikkine väreineen ja koukeroineen olla näkövammaisille lapsille aluksi hankala, mutta he oppivat muistamaan nopeasti, missä on mitäkin. Pihasta löytyy näkövammaisille lapsille

myös asfalttiin merkattu rata siltoineen, jossa lapsi voi harjoitella itsenäistä liik-
kumista esimerkiksi sokeainkepin avustuksella.

Turvallisuutta Kilon päiväkodin pihaan on saatu rajaamalla koko piha puuaidalla. Kasvillisuus puineen ja pensaineen on myös rajattu matalilla puuaidoilla, jotta ne pysyisivät hyvässä kunnossa. Piha on suunniteltu turvalliseksi ja käytännölliseksi myös muilta osin, kuten katoksilla ja teemaan sopivilla valaisinpylväillä. Piha on tunnelmaltaan virikkeellinen ja lapsenmielinen ja sen pienestä koosta huolimatta hyvällä suunnittelulla on saatu kaikki irti.

2.3 Yhteenveto

Esteetöntä leikkipaikkaa suunniteltaessa on otettava lukuisia asioita ja yksityis-
kohtia huomioon. On tärkeää ymmärtää toiminta- ja liikuntarajoitteisten lasten
tarpeet ja toimintamahdollisuudet, jotta kokonaisuudesta tulee turvallinen ja mo-
nipuolinen. Esteetöntä leikkipuistoa ja erityistä tukea tarvitsevia lapsia ajatellen
leikkipaikan tulee olla ennen kaikkea selkeä ja helposti havaittava kokonaisuus,
jossa olisi mielenkiintoista ja hauskaa tekemistä kaikille ja kaikenlaisille lapsille.

Esteetöntä leikkipuistoa suunniteltaessa on erityisesti otettava huomioon mitoitus,
jotta esimerkiksi pyörätuolin kanssa liikkumiseen olisi tarpeeksi tilaa. Leikkiväli-
neiden suhteen on mietittävä kaikille erityislapsille sopivia ja monipuolisia leikki-
välineitä, jolloin erityistä tukea tarvitsevat lapset voisivat leikkiä samalla tavalla
kuin normaalitkin lapset. Kalusteita valittaessa on huomioitava pyörätuolin käyttä-
jät, jolloin esimerkiksi pöytään asennetaan pidennetty pöytälevy. Aidat leikkipuis-
ton ympärillä lisäävät turvallisuutta ja vähentävät turhaa kulkua leikkipuiston läpi.

Värit ja kontrastit ovat tärkeä asia esteetöntä puistoa suunniteltaessa. Värit helpot-
tavat alueen hahmottamisessa, jos leikkialueet ovat eri värillä kuin kulkureitit, ja
kontrastit helpottavat leikkivälineiden hahmottamista alustasta. Pintamateriaaleilla
saadaan sama efekti aikaiseksi, kun käytetään eri pintamateriaaleja eri alueissa,

jolloin lapsi tuntee jaloissaan eri alueet. Lisäksi pintamateriaalit tulee valita tarkasti, jotta ne ovat riittävän kovia eivätkä ole liukkaita sateellakaan.

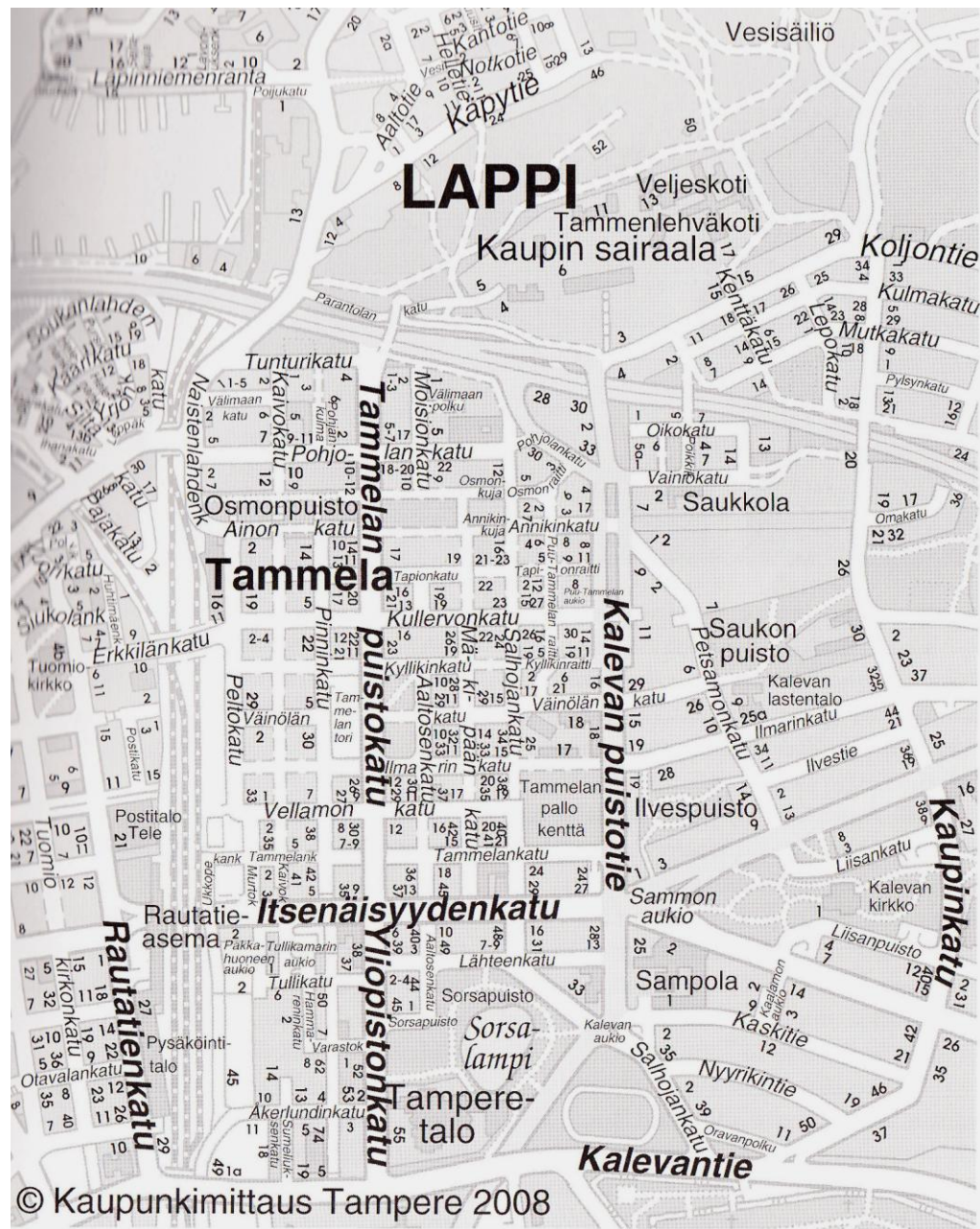
Valaistusta suunniteltaessa on tärkeää, että valaistusta on riittävästi, mutta se ei saa olla häikäisevää. Lisäksi esteettömään leikkipaikkaan kuuluu lukuisia muita esteettömyyttä ja käyttömukavuutta lisääviä yksityiskohtia, kuten kohokuvioitu kartta leikkipuistosta, liikuntaesteisten pysäköintipaikka puiston sisäänkäynnin läheisyydessä sekä kasvivalinnat, jotka eivät ole allergisoivia tai piikikkaita.

Valitsemani referenssikohteet, Helsingin Ratsaspuisto sekä Espoon Kilon päiväkodit piha, ovat molemmat hyviä esimerkkejä esteettömistä leikkipaikoista. Näistä kahdesta kohteesta mallia ottamalla voidaan saada lopputulokseksi erilaisia ratkaisuja, koska kohteet ovat vastakohtia toisilleen. On hyvä, etteivät esteettömyyskriteerit vaadi tiettyyn muottiin mukautumista, vaan esteettömyys ohjeita noudattaen voidaan valita kuhunkin kohteeseen sopivat ratkaisut. Esteettömyys ei ole rajoite eikä välttämättä taloudellisesti merkittävämpi asia, vaan itse asiassa se lisää monipuolisuutta ja erilaisuutta hyvässä mielessä.

Emil Aaltosen leikkipuiston suunnitelmassa keskityn erityisesti turvallisuuteen ja monipuolisuuteen, jotta leikkipaikka olisi kaikille ja kaikenlaisille lapsille sopiva ja mieluinen paikka leikkiä. Pyrin huomioimaan lapset pienimmistä isompiin sekä aikuiset ja vanhuksset, jotta kaikenikäisille riittäisi mielenkiintoista tekemistä. Haluan kiinnittää suunnitelmassa huomiota myös väreihin, kontrasteihin ja pintojen turvallisuuteen. Tärkeänä asiana pidän leikkivälineiden monipuolisuutta, jotta kaikilla lapsilla olisi mahdollisuus löytää omat mielenkiinnon ja osaamisen kohteensa.

3 INVENTOINTI

3.1 Tammela, Tampere

KUVIO15. Tammela (Tammela, tarinoita torin kulmilta 2008, 11)

Tammela sijaitsee Tampereen keskustan tuntumassa niin, että keskusta jää länsipuolelle junaradan taakse ja Kalevan kaupunginosa reunustaa vastaavasti itäpuolella. Pohjoispuolen rajana pidetään Kekkosen tietä sekä Kauppia, ja Tammelan eteläraja voidaan vetää Kalevantiehen. (Tammela, suutarien pääkaupunki 1997, 145–146)

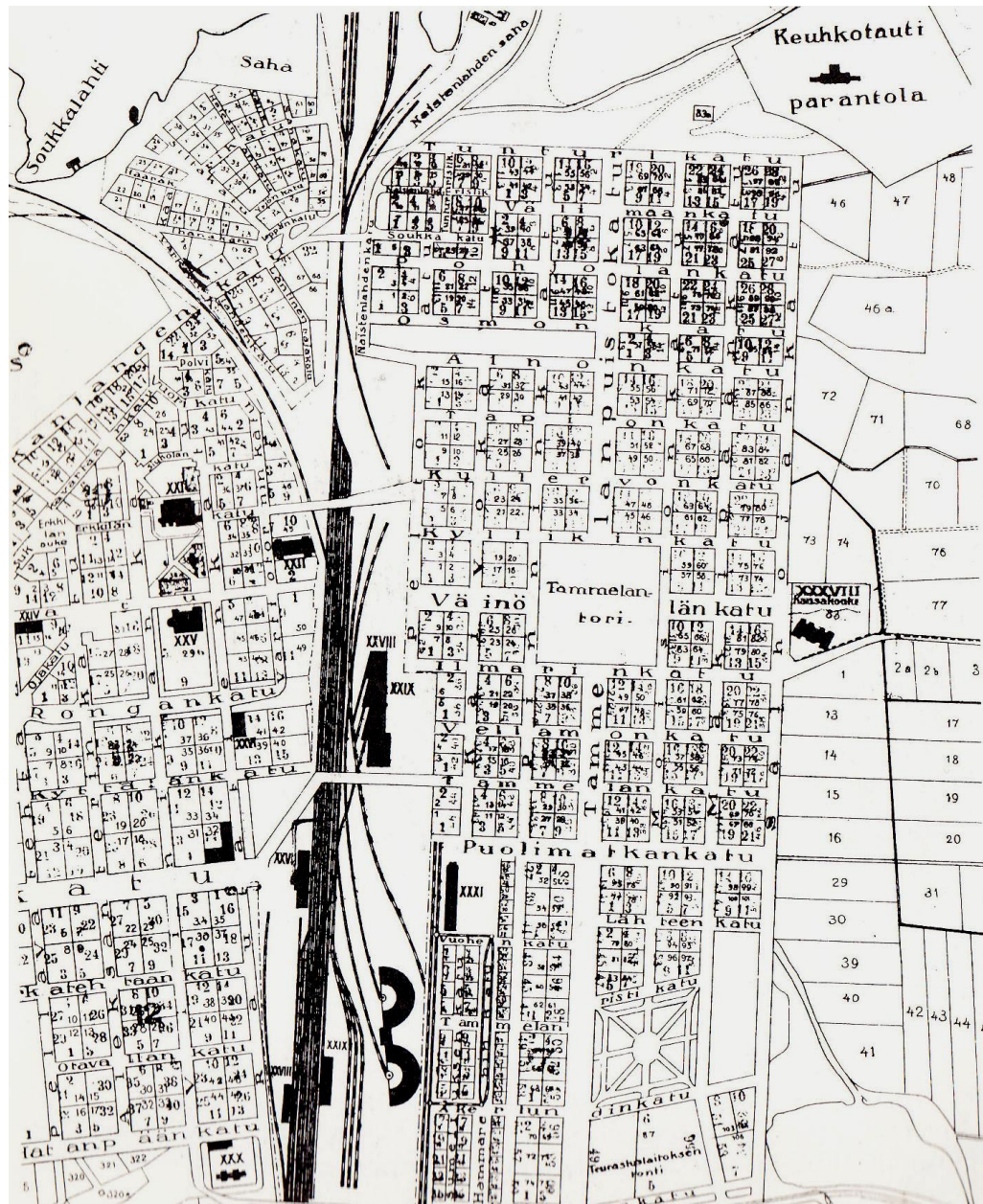
Tammela tunnetaan Tampereen ainoasta ympärivuotisessa käytössä olevasta kauppatorista, Tammelantorista. Tammelasta löytyy vielä jäänteitä vanhasta Puu-Tammelasta, vaikka suurin osa rakennuksista on tiili- ja betonirakenteista. Nykyään jäljellä olevat puutalot on suojeltu samoin kuin Tammelan ainoa alkuperäinen kivitalo Villa Sofia. (Tammela, suutarien pääkaupunki 1997, 145–146)

Tammela oli ennen työläisten kaupunginosa, mutta nykyään sitä asuttavat vanhemmat ihmiset ja nuoret aikuiset. Yliopiston ja Tampereen keskustan läheisyys houkuttelee nuoret asumaan Tammelan alueelle. Tammelan hyviä puolia ovat palvelut ja rautatieaseman läheisyys sekä lähellä olevat Kaupin metsät lenkkipolkuihin. Koko Tampereen kaupungin aluetta ajatellen, Tammela on hyvin keskeisellä paikalla hyvien kulkuyhteyksien päässä. (Tammela, suutarien pääkaupunki 1997, 145–146)

3.2 Tammelan historia

1700-luvun puolella välissä Tammela oli vielä kituliaasti kasvavaa yhteismetsää. Sata vuotta myöhemmin Tampere osti Hatanpään kartanolta Tammelan alueen, jolloin Tammela oli vielä harvaan asuttu, muutama torppa siellä täällä. Vuonna 1880 valtuusto päätti varata Tammelan työväen asunnoille, sillä Tampereella oli tuohon aikaan suuri asuntopula. Samana vuonna suoritettiin väestönlaskenta, jossa kävi ilmi, että Tammelassa oli kolmisen kymmentä asuntoa ja 202 asukasta. (Tammela, tarinoita torin kulmilla 2008, 6)

Vuonna 1887 Tammelaan laadittiin ruutuasemakaava, jonka rakentaminen aloitettiin 1890-luvun puolella. Tammela sai oman koulun ja Osmonpuisto rakennettiin 1900-luvun alussa, ja 1905 suutari Emil Aaltonen perusti Tampereen kenkätehtaan Tammelaan. Vuonna 1918 käytävä sisällissota ulottui myös Tampereelle ja Tammelaan tuhoten Tammelassa useita taloja. Talot rakennettiin kuitenkin nopeasti uudelleen. Tammela sai kolhuja toistamiseen, kun neuvostoliittolaiset lentokoneet pommittivat talvisodan alkaessa. (Tammela, tarinoita torin kulmilta 2008, 6)

KUVIO16. Tammela 1910-luvulla (Tammela, suutarien pääkaupunki 1997, 10)

Vuonna 1956 Sorsapuistoon avattiin lasten liikennepuisto polkuautoineen, jotta lapset saivat osansa liikennekasvatuksesta. Tampereen vanha teurastamo sai vuonna 1964 uuden elämän, kun Tampereen eläintarha avattiin. Eläintarha suljettiin reilut kymmenen vuotta myöhemmin tilojen epäkäytännöllisyyden takia. 1960-luvun loppupuolella vanhan Puu-Tammelan paikalle kaavoitettiin uusi kerrostaloalue. (Tammela, tarinoita torin kulmilta 2008, 8-9)

KUVIO17. 1930-luvulla otettu kuva, jossa on keskellä Emil Aaltosen puisto ja sen pohjoispuolella Aaltosen kenkätehdas (Tammela, suutarien pääkaupunki 1997, 28)

Tammelan itäosa sai Tampereen asuntomessut vuonna 1990, jolloin esiteltiin Tammelan uutta maamerkkiä terästaloa. Samana vuonna vihittiin käyttöön Tampere-talo, joka sijoittui vanhan lahtihuoneen eli teurastamon tontille. Tampere-talon suunnittelivat arkkitehdit Sakari Aartelo ja Esa Piironen. Tammelan viimeisen, vuonna 1907 rakennetun, puutalokorttelin kohtalosta kiisteltiin vuonna 2007, ja se päätettiin säilyttää ja suojella kulttuurihistoriallisesti ja kaupunkikuvan säilyt-

tämisen kannalta tärkeänä rakennuskokonaisuutena. (Tammela, tarinoita torin kulmilta 2008, 9)

3.3 Emil Aaltosen leikkipuiston lähtökohdat

KUVIO18. Helikopterinäkymä Tammelantorille ja Emil Aaltosen puistoon (Eniro 2010)

Emil Aaltosen puisto on saanut nimensä suutari Emil Aaltosen mukaan, joka perusti puiston laitaan Tampereen kenkätehtaan 1900-luvun alussa. Puisto on valmistunut 1914, ja maapinta-alaa siinä on yhteensä 9015 m². Puisto on jaettu kahteen osaan niin, että sen eteläpäässä on lasten leikkipuisto ja pohjoispää on rauhallisempi puistonosa, jossa sijaitsee Vuorineuvos Emil Aaltosen muistomerkiksi suunniteltu suihkulähde. Muistomerkki on pystytetty paikalleen vuonna 1969. Puistoa halkoo keskeltä kävelylväylä, jonka varrella on talvisodassa menehtyneiden muistomerkki. (Tammela, tarinoita torin kulmilta 2008, 7; Tampereen kaupunki, Viheraluekortti 2009).

KUVIO19. Talvisodassa menehtyneiden muistomerkki

Emil Aaltosen puisto kuuluu hoitoluokaltaan käyttöviheralueeseen A2, jonka käyttö on tarkoitettu oleskeluun, leikkiin ja pelaamiseen. Käyttöviheralueet sijaitsevat kaupungin keskeisillä alueilla ja ovat kasvillisuuden ja rakenteiden puolesta monipuolisia puistoja. Puiston siisteyttä ja turvallisuutta kasvillisuuden, rakenteiden ja laitteiden osalta tarkkaillaan säännöllisesti. (Tampereen kaupunki, viheryksikkö 2006)

Puiston kaakkoiskulmassa on ravintolan terassi aivan lasten leikkivälineiden vieressä. Terassin alue on synkkä, ja se ei sovellu lasten leikkipuistoon. Terassi on sovittu poistettavaksi uusien suunnitelmien tieltä, sillä terassi on turvallisuusriski lapsille ja varsinkin tulevalle esteettömälle käyttäjäkunnalle.

3.3.1 Toiminnallisuus

Emil Aaltosen leikkipuistoa käyttävät lukuisat Tammelan alueen perheet lapsineen. Puistolla on lisäksi päiväkotikäyttöä päivittäin, jolloin Aaltosen päiväkodin lapset käyttävät puistoa ulkoilutarkoituksessa. Kesällä perheet tulevat kauempaa-kin vierailemaan Tammelantorille, minkä yhteydessä aikuiset viettävät lasten kanssa aikaansa leikkipuistossa. Talvisin puistoon jäädytetään luistinkenttä, joka on yksi harvoista kentistä aivan Tampereen keskustassa.

Liikenne Emil Aaltosen puiston ympärillä on suurta, sillä puiston länsipuolella kulkeva Tammelan puistokatu on kovalienteinen Tammelaan halkova pääkatu. Puiston pohjoispuolinen Kyllikinkatu ja itäpuolella kulkeva Aaltosenkatu ovat osittain yksisuuntaisia katuja ja liikenne on hiljaista. Eteläpuolella kulkeva Ilmarinkatu on myös hiljaisempi katuosuus. Tammelan puistokadun liikennemäärien mukaan on mallinnettu Emil Aaltosen puiston länsireunan melutasoksi 55–60 dB. Tämä merkitsee sitä, ettei esimerkiksi oleskelualueita voi sijoittaa Tammelan puistokadun puoleiselle reunalle.

Emil Aaltosen leikkipuistoon voidaan saapua helposti joka puolelta kaupunkia, sillä puisto sijaitsee keskeisellä paikalla koko kaupungin aluetta ajatellen. Tampereen joukkoliikenteen linja numero 2 kulkee Tammelan puistokatua pitkin ja pysäkki löytyy puiston ja Tammelantorin välistä. Leikkipuiston sisäänkäynnit sijaitsevat itäpuolella sekä koillis-, lounais- ja luoteiskulmissa. Autojen parkkipaikkoja puiston ympärillä on runsaasti, osa on maksullisia, mutta kahdensadan metrin päästä löytyy kiekolla toimivia autopaikkoja. Puiston ympärillä ei kuitenkaan ole yhtään liikuntaesteisten pysäköintipaikkaa, joka olisi suotavaa esteetöntä leikkipaikkaa silmällä pitäen.

Leikkipuisto on tällä hetkellä vain osittain aidattu ja turvallisuudessa olisi hieman toivomisen varaa, sillä vieressä kulkee vilkasliikenteinen katu, ja myös päiväkotikäyttää puistoa ulkoilutarkoituksessa. Esteettömyyttä ja päiväkotitoimintaa silmäl-

lä pitäen leikkipuiston tulisi olla aidattu kokonaan, jolloin puistoon pääsee sisään porteista. Aitauksen avulla saatetaan myös eliminoida leikkipuiston väärinkäyttö.

KUVIO20. Emil Aaltosen puisto

Aurinko- ja varjo-olosuhteisiin on syytä syventyä, sillä kesällä aurinkoisena päivänä puisto on luultavasti suurimmassa käytössä. Keskipäivällä puiston eteläpuolella oleva kerrostalo ja puiston laidassa olevat lehmukset luovat varjon puiston eteläosaan ja aurinko paistaa kuumimmillaan leikkipuiston pohjoispuolelle. Ilta-päivällä aurinko paistaa leikkipuistoon Tammelantorin puolelta, jolloin Tammelan puistokadun puoleiset lehmukset varjostavat puistoa. Tällöin puiston koillis- ja itäpuoli kylpevät auringonpaisteessa. Aurinko- ja melu-olosuhteiden perusteella oleskelualue on hyvä sijoittaa puiston koillis- tai itäpuolelle, jolloin paikka on mahdollisimman rauhallinen ja aurinkoinen.

3.3.2 Kasvillisuus

Emil Aaltosen leikkipuistonpuoleinen kasvillisuus on sijoitettu sen reunoihin niin, että suuret puut ja pensaات muodostavat leikkipaikalle näköesteitä ja varjoja. Toisaalta kasvillisuus suodattaa tuulta, pölyä ja melua, jotka voivat tulla vilkasliikenteiseltä Tammelan puistotieltä. Leikkipuistossa voisi olla enemmänkin kasvillisuutta kuin vain sen reunoissa. Leikkipaikan alue on iso, ja tällä hetkellä sen keskelle jää suuri sorakenttä, jota jäädytetään talvisin luistelukentäksi.

Leikkialueen kasvillisuus koostuu suurilta osin nurmesta, lehmuksista ja pensaista, mutta alueella on myös muutama omenapuu ja koivu. Lehmukset rajaavat puuri-veinä kadut leikkipuistosta, ja omenapuita ja koivuja on sijoitettu leikkialuetta virkistämään. Nurmikaistaleet kiertävät puiden tavoin leikkipuistoa.

Aaltosen puiston pohjoisosassa kasveja on käytetty enemmän. Rauhallisemmaksi puistonosaksi jäänyt pohjoispuoli muistomerkkeineen ja suihkulähteineen on täytetty sorakäytävien lisäksi nurmella ja lehmuksilla. Kesäisin muistomerkkin viereen tuodaan kesäkukkia kaupungin toimesta.

3.1.4 Leikkivälineet ja kalusteet

Emil Aaltosen puiston leikkivälineet on tällä hetkellä sijoitettu leikkipaikan reunoille. Leikkipuiston leikkivälineistä osa on vanhoja puisia kymmenisen vuotta vanhoja leikkivälineitä, mutta osa niistä on uusittu tai vaihdettu parempikuntoisiksi vuonna 2003. Nykyiset leikkivälineet eivät noudata esteettömyyssuosituksia ja ne ovat huonokuntoisia säästettäväksi.

Leikkialueella on yhteensä neljä keinua, kaksi isoa hiekkalaatikkoa, kaksi liukua, yksi iso monitoimilaite, viisi keinoeläintä ynnä muuta. Leikkialueella on lisäksi viisi penkkiä, jotka myös ovat huonokuntoisia.

KUVIO21. Monitoimilaite Emil Aaltosen leikkipuistossa

3.3.3 Saavutettavuus

Puistoon esteetön saapuminen on tärkeä asia esteettömälle leikkipuistolle. Emil Aaltosen puiston saavutettavuus- ja esteettömyyskartoitus on tehty yhteistyössä Tampereen kaupungin esteettömyysasiamies Jukka Kaukolan kanssa. Saavutettavuus- ja esteettömyyskartoituksessa on tutkittu leikkipuiston esteettömyys ja sen saavutettavuus esteettömästi, joukkoliikenteen pysäkkejä, pysäköintipaikkoja, suojateitä sekä lähipalveluita ajatellen.

Emil Aaltosen puiston kohdalla Tammelan-puistokadun varrella sijaitsevat linjan numero 2 pysäkit, joista on esteetön kulku leikkipuistoon. Noin 200 metrin päästä leikkipuistosta Itsenäisyydenkadulle pysähtyy useampi linja, ja myös Itsenäisyydenkadulta on liikuntaesteetön kulku leikkipuistoon. Linja-autot ovat pääosin ma-

talalattiaisia ja niihin pääsee manuaalisen pyörätuolin käyttäjät avustettuna. Muutama Itsenäisyydenkatua kulkeva linja-auto on niin sanottu esteetön linja-auto, jossa on EU:n normien mukainen ramppi ja kiinnitysratkaisu. Näitä linja-autoja voivat käyttää myös sähköpyörätuolin käyttäjät. (Kaukola 2010)

Emil Aaltosen puiston läheiset suojatiet ovat kaikki madallettu pääsääntöisesti nollatasoon. Ratkaisu on hyvä pyörätuolin käyttäjille, pyöräilijöille ja lastenvaunu- ja työntäville, mutta huono ratkaisu näkövammaisille, sillä he tarvitsisivat pienen noin 4 cm korkean suojatien reunakiven suunnannäyttäjäksi. (Kaukola 2010)

Leikkipuiston ympärillä ei ole yhtään liikkumisesteisten pysäköintipaikkaa, vaikka tavallisia pysäköintipaikkoja on puiston lähistöllä runsaasti. Alueelta puuttuu myös julkinen esteetön wc. (Kaukola 2010)

Leikkipuiston läheiset palvelut ovat myös hyvin saavutettavissa esteettömästi. Viereinen Tammelantori on esteettömästi saavutettavissa sekä läheiset päivittäistavarakaupat on varustettu esteettömillä sisäänkäynneillä. Alueen ravintoloihin ei ole esteetöntä sisäänkäyntiä. Nykyistä leikkipuistoa käyttää puiston vieressä sijaitseva yksityinen päiväkot. Tammelan koulu sijaitsee puistosta noin 150 metrin päässä ja lähimmät erityiskoulut ja erityispäivähoidon yksiköt sijaitsevat noin kahden kilometrin päässä Emil Aaltosen puistosta. (Kaukola 2010)

3.4 Yhteenveto

Inventoidessa Tammela ja Emil Aaltosen puistoa pääsin perehtymään Tammelan historiaan ja sain käsityksen Emil Aaltosen puiston merkittävydestä koko kaupunkia ajatellen. Tammelantorin läheisyys tuo kesäaikaan myös Aaltosen puistoon runsaasti vierailijoita ympäri kaupunkia ja päiväkodin lasten jokapäiväinen ulkoilu lisää tarvetta puiston uudistumiselle entistä paremmaksi ja turvallisemmaksi leikkipaikaksi. Emil Aaltosen puiston keskeisen sijainnin sekä esteettömän saavutet-

tavuutensa ansiosta se on hyvä paikka esteettömälle leikkipaikalle. Lisäksi siinä on riittävästi tilaa ja mahdollisuuksia joustavaan ja monipuoliseen suunnitteluun.

Suunnittelussa pyrin ottamaan huomioon paikan historian sekä lähiympäristön antamat puitteet niin, että leikkipuisto soveltuisi hyvin ympäristöönsä.

4 SUUNNITTELU

4.1 Suunnittelun pääperiaatteet

Emil Aaltosen puiston suunnittelun pääperiaate on esteettömyys niin, että huomioon otetaan kaikenikäiset vauvasta vanhuksiin. Leikkipuiston kriteeri on erikoistason esteetön leikkipuisto, jolloin suunnittelussa otetaan huomioon kaikki liikunta- ja toimintaesteiset lapset, lasten vanhemmat ja vanhukset.

Leikkipuiston lähtökohtina ovat hyvä saavutettavuus, selkeä ja helppokulkuinen reitistö, esteettömät leikkivälineet kaikenikäisille, käytännölliset ja turvalliset materiaalit, selkeät värit ja niiden kontrastit sekä sen turvallinen käyttö vuodenajasta riippumatta. Myös huoltoajojen mahdollisuus otetaan huomioon. Saavutettavuus on kartoitettu ja epäkohtiin tulee kiinnittää jatkosuunnittelussa huomiota niin, että puistoon pääsee vaivatta ja esteettömästi. Lisäksi leikkipuiston läheisyyteen suositellaan levennettyjä liikuntaesteisten pysäköintipaikkoja.

Materiaaleiksi valitaan kiinteät ja helppokulkuiset pinnat, kuten asfaltti, kivituhka, betonikiveys ja valettava turva-alusta. Leikkipuiston kulkureitit päällystetään asfaltilla ja leikkialueet päällystetään valettavalla kumimatolla niin, että leikkivälineiden turva-alueet ovat paksummalla matolla ja muut alueet ohuemmalla matolla säästösyistä. Asfalttipinnan ja kumimaton väliin asennetaan betonikivireuna rajaamaan ja selkeyttämään alueita. Keskellä oleva ovaalin muotoinen oleskelualue päällystetään betonikiveyksillä, jolloin se erottuu hyvin leikkialueista. Leikkipuiston ulkopuolelle jäävän koripallotelineen edusta päällystetään asfaltilla, jotta koripalloa pystytään pelaamaan paremmin. Pelikenttä pinnoitetaan muilta osin kivituhkalla. Värien käyttö valettavassa kumialustassa on helppoa, ja puiston osat alueet ovatkin väreiltään erilaiset, jotta lapsi tunnistaa ja muistaa alueet hyvin. Alueiden eri värit auttavat heikkonäköisiä lapsia ja lasten vanhempia puistossa liikkumiseen. Väreinä käytetään sinistä, keltaista, punaista, ja vihreää.

Leikkipuistoon suunnitellaan kaksi karttaa molempien pääporttien viereen. Kar-toista ilmenee kohokuvioiduin kirjaimin ja selkeiden symbolikuvien avulla leikki-paikan leikkivälineet alueineen, jotka sijaitsevat leikkipaikan reunoilla sekä kes-kellä oleva oleskelupaikka. Kartasta ilmenevät myös leikkipaikan reitistö sekä ulospääsyportit. Kohokuvioitu kartta helpottaa näkövammaisia lapsia saamaan tietoa leikkipaikasta ja löytämään paremmin leikkivälineet.

4.1.1 Maastonmuodot

Maasto Tammelan alueella on hyvin tasaista ilman suurempia maastonmuotoja. Myös Emil Aaltosen puisto on hyvin tasaista maastoa niin, että vaihtelua löytyy vain puoli metriä suuntaansa. Leikkipuisto on jätetty tasaiseksi sen helppokulkui-suuden takia, ja tasaisempi maasto on turvallisempi esteettömyyden kannalta.

4.1.2 Kasvillisuus

Olen pyrkinyt säilyttämään vanhan kasvillisuuden mahdollisimman paljon. Leik-kipuiston ympärillä olevat lehmukset ovat hyväkuntoisia, ja ne on syytä säilyttää. Lisäksi lehmuksilla on historiallinen merkitys, sillä ne ovat olleet samoissa pai-koissa jo 1900-luvun alusta lähtien.

Puistoon jälkikäteen istutetut koristeomenapuut on myös syytä jättää paikoilleen. Ne antavat hyvän suojan lasten leikeille sekä tuovat puistoon lisää viihtyisyyttä ja vihreyttä. Sen sijaan leikkipuiston kaakkoiskulmassa olevan terassin ympärillä olevat pensaat on hyvä poistaa, sillä terassi tullaan poistamaan, eikä pensailla ole enää suurta merkitystä.

Leikkipuiston pohjoispuolelle jää tilaa talvella jäädytettävää luistinkenttää varten. Luistinkentän reunoille lisätään avoimia nurmialueita, joissa kesällä olisi mahdollisuus viettää piknikhetkiä tai ottaa aurinkoa.

Leikkipuiston keskelle jäävä ovaalin muotoinen alue varataan oleskeluun ja alueen ympärille istutetaan matalaa pensasistutusta 40 cm korkeiksi korotettuihin penkkeihin. Pensaasit tulee olla kestäviä ja noin 50 cm korkeaa peittävää pensasta; esimerkiksi nopeakasvuinen, heinä-elokuussa kukkiva ruusuangervo soveltuu hyvin kohteeseen. Korotettuihin penkkeihin voidaan istuttaa sipulikasveja esimerkiksi narsisseja, jotka keväällä piristävät aluetta, kun angervot eivät vielä kuki. Korotettuihin penkkeihin pensaiden joukkoon istutetaan puita, jotka tuovat varjoa aurinkoisina kesäpäivinä. Puiden laji tulee valita niin, että se ei ole allergisoiva ja että ne sopivat hyvin ympäristöönsä. Hyviä puulajeja ovat kauniisti kukkivat koristeomenapuut, joita löytyy leikkipuistosta jo ennestään kaksi kappaletta. Myös Tuurenpihlaja sopii hyvin leikkipuistoon, sillä se on kestävä, keskikokoinen sekä kesäkuisen kukintonsa ja syysvärinsä vuoksi hyvin kaunis puu.

KUVIO22. Tuorenpihlajan syysväri (Puutarha.net 2010)

Oleskelualueen keskelle on suunniteltu korotetut kesäkukkaistutusaltaat siten, että isompi ovaalin muotoinen allas on korkeudeltaan 40 cm ja sen kyljessä oleva puolipyramänmuotoinen allas on matalampi noin 25 cm korkeudeltaan. Kesäukat lisäävät viihtyisyyttä ja piristävät oleskelualueella oleskelevia ihmisiä.

4.1.3 Leikkivälineet

Leikkivälineet on valittu pääosin esteettömyyssuositusten mukaisesti niin, että suurin osa leikkivälineistä on esteettömiä. Leikkivälineitä on valittu kaikenikäisille sopiviksi, vauvaikäisistä vanhuksiin, ja ne on sijoiteltu niin, että aivan pienten

lasten leikkivälineet ovat omalla alueellaan, keinut ovat omalla alueellaan ja isojen lasten leikit omilla alueillaan. Leikkivälineiden päämateriaali on puu, sillä se tuntuu mukavalta koskettaessa.

Pienten lasten alue sijaitsee leikkipuiston pohjoisosassa, ja sinne on sijoitettu leikkivälineet, jotka on tarkoitettu vauvoille ja aivan pienille lapsille. Alueella on vauvaistuimilla varustetut pienten lasten keinut, kaksi jousikiikkua, pieni hiekkalaatikko hiekkapöydillä ja pieni liukumäki. Keinut, hiekkalaatikko ja liukumäki ovat Lappsetin leikkivälineitä. Hagsin jousikiikku on selkänojallinen niin, että lapsi nostetaan etupuolelta kiikkuun kyytiin. Toinen jousikiikuista on Lappsetin, jossa lapsi vastaavasti nojaa eteenpäin poikittaisen käsituen varaan. Pienten lasten leikkivälineet ovat värimaailmaltaan keltaisen sävyisiä, lukuun ottamatta punaista Hagsin jousikiikkua, joka on lisämaksusta saatavilla myös keltaisena. Pienten lasten alueen turva-alustan väri on vihreä, jolloin keltaiset leikkivälineet erottuvat hyvin alustastaan.

KUVIO23. Hagsin Bobby-jousikiikku (J-Trading 2010)

Pienten lasten leikkialueen vieressä on erilaisista puueläimistä koottu eläintarha. Puueläimet on muotoiltu puusta ja maalattu eläinten luontaisilla väreillä. Esimerkiksi näkövammaiset lapset voivat tunnustella eläimiä ja puuta materiaalina. Lisäksi eläinten päälle voi nousta ratsastamaan.

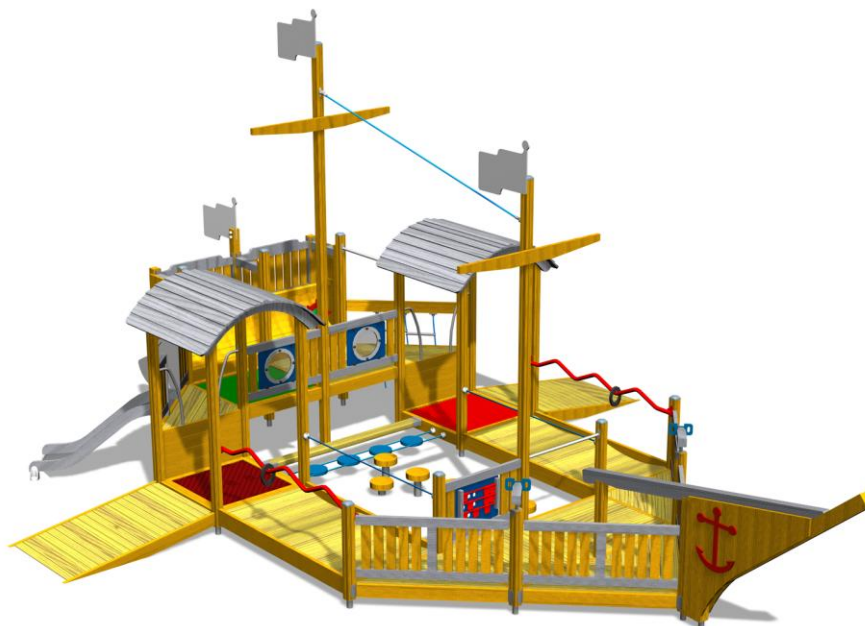
Keinualueella on keinut, joissa on kolme keinun paikkaa. Keinut on varustettu välitangolla, joten kahteen keinupaikkaan tulee tavallisten lasten keinut ja yhteen erillään olevaan keinupaikkaan tulee turvaistuimella varustettu erityiskeinu kehitysvammaisille lapsille. Keinualueella on myös linnunpesäkeinu, jossa on suuri verkkokeinu, johon mahtuu useampi lapsi yhtä aikaa kyytiin. Keinujen vierestä löytyy kaksi Lappsetin jousieläintä, oranssinvärinen kirahvi ja sininen kaskelotti. Keinualueen kumimaton väri on punainen, jolloin keltaisen sävyiset keinutelineet ja jousieläimet erottuisivat hyvin alustastaan.

KUVIO24. Lappsetin linnunpesäkeinu (Lappset Group 2010)

Isompien lasten alueelta löytyy iso esteetön monitoimileikkiväline, Lappsetin puinen leikkilaiva, jossa pyörätuolia käyttävä tai näkövammaisen lapsi pystyy leikkimään itsenäisesti. Laiva on varustettu liukumäellä, tasapainoiluastintasoilla,

koordinaatiota harjoittavilla tehtävillä sekä kiipeilyosiolla. Leikkilaivan vieressä on vanhemmille ihmisille, mutta miksei myös nuoremmille tarkoitettu Lappsetin sporttileikki. Sporttileikki on liikunnallinen väline kaikenikäisille, jossa voi tasapainotella, harjoittaa eri lihasryhmiä ja venytellä. Leikkialue, jossa on leikkilaiva ja sporttileikki on päällystetty sinisen värisellä kumimatolla, joka sopii hyvin laivateemaan.

KUVIO25. Lappset leikkilaiva (Lappset Group 2010)

Isojen lasten puolella on Lappsetin kiipeilyteline, jossa on sinisen ja keltaisen värisiä palloja pyramidinmuotoisesti. Kiipeilytelineen vieressä on Hagsin pyöräkaruselli, jossa useampi lapsi voi yhtä aikaa olla kyydissä ja polkemassa. Pyöräkarusellin vieressä on kaksi Hagsin esteetöntä makuukeinua, jossa liikuntarajoitteinen lapsi voi maatessaan keinua itsenäisesti tai avustajan tukemana. Makuukeinujen vieressä on isompien lasten hiekkalaatikko, joka on varustettu kahdella esteettömällä hiekkapöydällä ja makuulaudalla. Hiekkapöydällä voi tehdä hiekkakakkuja ja istua pyörätuolissa, sillä hiekkapöytä on asennettu hiekkalaatikon reunan kiinni niin, ettei pyörätuolin kanssa tarvitse mennä hiekkalaatikkoon asti. Makuulauta on tarkoitettu lapsille, jotka eivät pysty istumaan hiekkalaatikossa,

vaan he voivat maata makuupöydän päällä ja leikkiä käsillä hiekassa. Alue on päällystetty keltaisenvärisellä valettavalla kumimatolla, josta alue on helppo tunnistaa ja muistaa.

KUVIO26. Hagsin makuupöytä (Johansson 2009)

Leikkialueen aidan ulkopuolelle jäävän pelikentän laitaan sijoitetaan koripalloteline. Koripalloa voi pelata monenikäiset lapsista nuoriin. Pelikentällä voi pelata vaikka petankia, mölkkyä ja muita seurapelejä. Pelikenttä jäädyytetään talvisin luis-tinkentäksi.

4.1.4 Aidat ja kalusteet

Leikkialuetta käyttää päivittäin 23-henkinen päiväkotiryhmä ulkoiluun, joten leikkipaikka tulee aidata ja puistoon kuljetaan porteista. Aita on perusteltu myös turvallisuus- sekä esteettömyyssyistä, sillä alue on vilkasliikenteinen, eikä läpikulkua

esteettömän leikkipuiston läpi suositella. Aita tulee olla 1,2 metriä korkea ja materiaaliltaan metallia. Sisäänkulku leikkipuistoon johdetaan neljän portin kautta eri suunnilta niin, että pääportit ovat leikkipuiston lounais- ja luoteiskulmissa. Pääportit ovat leveämpiä kaksiosaisia portteja, jolloin huoltoajo puistoon on mahdollista. Kaksi muuta porttia itä- ja kaakkoisosassa ovat pienempiä, yksiosaisia portteja.

Keinualueet on syytä aidata matalalla metalliaidalla keinujen alle juoksun estämiseksi. Keinualueet tulee aidata niin, että sisäänpääsy on keinujen sivusta keinutelineen rungon kohdalta. Aidaksi ei käy köysiaita, sillä se aiheuttaa kompastumisvaaran näkövammaisille lapsille.

Keskelle jäävä ovaalin muotoinen alue on varattu oleskelualueeksi, jossa aikuiset voivat viettää aikaa ja vahtia lapsia sillä aikaa, kun lapset leikkivät. Oleskelualueella ei ole leikkivälineitä, vaan se on varustettu kalusteilla, kuten piknikpöydillä, puistokeinulla ja penkeillä. Puistokeinu muistuttaa perinteistä pihakeinua, mutta on vankkarakenteinen ja käytöltään turvallinen, johon mahtuu myös pyörätuolin käyttäjä. Puistokeinun turvallisuus perustuu sen mekanismiin, jonka vuoksi keinu pysähtyy, kun sen lattialle astuu. Keinu jatkaa keinumistaan, kun henkilö on istunut keinun kyytiin. Puistokeinun sisääntuloon on mahdollista asentaa luiska.

KUVIO27. Puistokeinu (Anttonen 2010)

Kalusteiksi leikkipuistoon tulee kolme piknikpöytää. Piknikpöydät suunnitellaan esteettömiksi ja ne valmistetaan mittojen mukaan Tampereen kaupungin vihertuotannon puuverstaalla. Piknikpöytiin asennetaan pidennetty pöytälevy, jolloin pyörätuolin käyttäjän jalat mahtuvat pöydän alle. Pöytätason korkeus on oltava 75–80 cm ja polvitilan korkeuden vähintään 67 cm ja syvyyden 60 cm. Istumakorkeudeksi suositellaan 45 cm, ja lisäksi piknikpöydässä ei saa olla kulkua rajoittavia rakenteita, jotka aiheuttaisivat kompastumisvaaran istumaan asettuessa.

Leikkialueelle tulee piknikpöytien lisäksi kuusi penkkiä, joihin asennetaan käsi-
johteet niin, että toinen tulee normaalisti penkin päähän ja toinen penkin keskelle. Koska penkin toisessa päässä ei ole käsijohdetta, pyörätuolista on tarvittaessa helppompaa siirtyä penkkiin. Vanhemmat ihmiset saattavat tarvita molemmille käsille nojat penkistä noustessa ja lisäksi penkillä ei pysty makaamaan, joten se voi vähentää penkillä nukkumista ja leikkipaikalla ylimääräistä oleilua. Penkkejä asennetaan erikorkuisiksi, jotta sekä lapsille, vanhuksille ja pyörätuolin käyttäjille löytyisi sopivankorkuinen penkki. Oleskelualueen korotettujen pensaspenkkien reunat toimivat myös istuimina.

4.1.5 Valaistus

Emil Aaltosen puiston ympärillä olevat kadut on valaistu katuvalaisimin, jotka tuovat hieman valoa myös leikkipuistoon. Katuvalaisimet eivät kuitenkaan valaise riittävästi, vaan puisto valaistaan ympäriltään ja valaisimia sijoitetaan myös puiston keskiosaan, jotta valaistus olisi tasaista ja riittävää.

Leikkipuiston valaistuksessa huomioidaan valaisimen muotokieli, häikäisemättömyys, värien toistokyky, valon tasaisuus ja riittävä voimakkuus. Puistoon ehdotetaan valaisimeksi Fagerhultin Alabama pylväsvalaisin. Se on moderni ja sen ominaisuuksiin kuuluu epäsuora ja häikäisemätön valo, ja se on helppo huoltaa. Alabama valaisimessa toimii monimetallilamppu, joka toistaa luonnollisesti värejä.

KUVIO28. Ehdotettu puistovalaisin Alabama Fagerhultilta (Fagerhult 2010)

4.2 Yhteenveto

Emil Aaltosen leikkipuiston suunnittelun pääperiaatteena on esteettömyys, jossa huomioidaan liikunta- ja toimintarajoitteiset lapset, puistossa levähtävät aikuiset ja vanhukset. Suunnittelussa tärkeitä asioita ovat myös puiston turvallinen käyttö ympäri vuoden sekä monipuolinen ja selkeä kokonaisuus. Esteettömän leikkipaikan tärkeitä elementtejä ovat esteettömät ja monipuoliset leikkivälineet, erikorkuiset penkit ja pöydät pidennetyillä pöytälevyillä sekä turvallisuutta lisäävät aidat leikkipaikan ympärillä ja kohokuvioitunut opaskartat. Esteettömän leikkipaikan tunnuspiirteitä ovat myös helppokulkuiset ja kovaa materiaalia olevat kulkuväylät ja

pinnat sekä selkeiden ja hyvin erottuvien värien ja kontrastien käyttö. Emil Aaltosen leikkipuiston suunnitelmassa on otettu huomioon kaikki edellä mainitut seikat. Lisäksi leikkipuiston suunnitelmaan on tuotu lisää kasvillisuutta, kuten puita, pensaita ja kesäkukkaistutuksia, tuomaan puistoon enemmän vihreyttä, viihtyisyyttä ja varjoa kuumiin kesäpäiviin. Suunnitelmassa on mietitty myös liikuntaesteisten pysäköintipaikat puiston läheisyyteen.

5 TYÖN KULKU JA LOPPUYHTEENVETO

Työn edistyminen on sujunut mielestäni hyvin ja asettamani aikataulun mukaisesti. Opinnäyteaiheeni ja suunnittelukohteeni sain kesällä 2009, minkä jälkeen aloin miettimään ja ideoimaan työtäni. Aluksi hain ideoita esteettömyysasiantuntijoiden haastattelujen kautta, ja ne auttoivat minua tiedonhaussa ja suunnanantajina. Löysin pääkaupunkiseudulta esimerkkikohteita, joihin sain tutustua ja joista sain inspiraatioita työhöni. Valitsemani esimerkkikohteet ovat kumpikin esteettömiä, mutta olen tutustunut myös useampaan tavalliseen leikkipuistoon sekä esteettömästi suunniteltuihin koulujen pihasuunnitelmiin. Syksyllä 2009 keräsin ja tutkin aiheeseen liittyvää materiaalia ja kirjallisuutta. Esteettömään maailmaan olen tutustunut myös näyttelypihojen ja aiheeseen liittyvien Internet-sivujen avulla.

Tammikuussa 2010 aloitin työni kirjoittamisen ja suunnitelman työstämisen pääpainotteisesti. Materiaalin kerääminen ja ideoiden kypsyttely jo syksyllä edesauttoi sen, että tammikuussa oli helpompaa aloittaa kirjoittaminen ja suunnitelman tekeminen. Talvi ja kevät 2010 kuluivat vuoroin kirjoittaessa ja vuoroin suunnittelemaan työstäessä. Kevään aikana sain useampaan kertaan ohjausta sekä opettajiltani että Tampereen vihersuunnittelun väeltä, joka auttoi ja toi oman käytännönläheisemmän näkökulman suunnitteluun.

Työn alussa asetetut tavoitteet olivat esteettömyyden tutkiminen leikkipuisto ympäristössä sekä yleissuunnitelman luominen Emil Aaltosen puistoon Tampereen Tammelaan. Tavoitteena oli myös selkeä ja monipuolinen kokonaisuus, joka auttaisi jatkossa esteetöntä leikkipuistoa suunniteltaessa. Mielestäni saavutin asetetut tavoitteet, ja kokonaisuudeksi muotoutui selkeä paketti, jonka ohjeita ja suosituksia noudattamalla saadaan aikaiseksi kattava ja perusteellinen esteetön leikkipaikka.

Tämä opinnäytetyö saa nyt päätöksensä, ja se on tuottanut tutkielman esteettömästä leikkipuistosta sisältäen suunnittelualueen inventoinnin sekä lopullisen yleissuunnitelman Emil Aaltosen puistoon. Tampereen kaupunki käyttää tekemääni tutkielmaa uusien leikkipuistokohteiden suunnittelussa sekä Emil Aaltosen leikkipuiston yleissuunnitelmaa puiston suunnittelun jatkotoimenpiteiden pohjana. Jatkotoimenpiteisiin voidaan lukea toteutussuunnittelun lisäksi tekninen rakenne-suunnittelu.

6 LÄHTEET

Painetut lähteet:

Invalidiliitto. 2009. Rakennetun ympäristön esteettömyyskartointus. Tampere: Kirjapaino Öhrling Oy

Opetusministeriö, Rakennustieto Oy. 2003. Esteetön perhepuisto ja liikuntapolku. Tampere: Rakennustieto Oy.

SuRaKu-projekti. 2004. Esteettömän ympäristön suunnitteluohjekortti.

Helsinki kaikille – projekti. 2009. Kriteerit erikois- ja perustason leikkipuistoille.

Rakennustietosäätiö. 1998. Esteetön rakennus ja ympäristö, suunnitteluopas 1998. Tampere: Rakennustieto Oy.

Matti Wacklin. 2008. Tammela, tarinoita torin kulmilta. Tampere: Tammer-Paino Oy.

Matti Wacklin. 1997. Tammela, suutarien pääkaupunki. Tampere: Tekstitaso Oy & Offset.

Elektroniset lähteet:

Invalidiliitto Ry. 2006. Yleisiä lähtökohtia. Invalidiliitto Ry. [viitattu 31.3.2010].
 Saatavissa: http://www.invalidiliitto.fi/portal/esteeton.fi/fi/tieto-osio/yleisia_lahtokohtia/

Invalidiliitto Ry. 2006. Pyörätuolin käyttäjät. Invalidiliitto Ry. [viitattu 17.3.2010].
 Saatavissa: http://www.invalidiliitto.fi/portal/esteeton.fi/fi/tieto-osio/yleisia_lahtokohtia/pyoratuolin_kayttajat/

Juutilainen, A. 2008. Esteettömät leikkivälineet ja esteettömyys päiväkotien pihojen suunnittelussa. Rakennusvirasto. [viitattu 17.3.2010]. Saatavissa: http://www.hel.fi/wps/portal/Rakennusvirasto/Helsinkikaikille?WCM_GLOBAL_CONTEXT=/HKR/fi/Helsinki+kaikille/Koulutukset/Paivakodit

Johansson, H. 2009. [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Eriksson, U. Lähetetty 29.10.2009.

Invalidiliitto Ry. 2006. Pysäköintipaikat. Invalidiliitto Ry. [viitattu 17.3.2010].
 Saatavissa: http://www.invalidiliitto.fi/portal/esteeton.fi/fi/tieto-osio/rakennettu_ymparisto/ulkoalueet/pysakointipaikat/

Eniro. 2010. Kartat, reitit, ilmakuvat, kelikamerat ja paljon muuta eniro.fi:ssä. Eniro. [viitattu 23.3.2010] Saatavissa: <http://kartat.eniro.fi/m/M7gbB>

Tampereen kaupunki. 2006. Tampereen kaupunki, viheryksikkö. Viheralueiden luokitus ja hoitotavoitteet. Tampereen kaupunki. [viitattu 19.3.2010]. Saatavissa: <http://www.tampere.fi/ytoteto/puisto/kpito/hoitolk.html>

Kaukola, J. 2010. [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Eriksson, U. Lähetetty 8.4.2010.

Puutarha.net. 2010. Puutarha – Piha – Puutarha.net. Puutarha.net. [viitattu 9.4.2010] Saatavissa: <http://puutarha.net/>

Oy J-Trading Ab. 2010. J-Tarding – Bobby 121444. Oy J-Trading Ab. [viitattu 19.3.2010] Saatavissa: <http://www.j-trading.fi/index.php?6711>

Lappset Group. 2010. Keinut: Finno linnunpesä keinu. Lappset Group. [viitattu 23.3.2010] Saatavissa: <http://www.lappset.fi/Tuotteet/Tuotehaku/Tuotekortti.iw3?prodID=020417M>

Lappset Group. 2010. Teemaleikki: Finno Leikkilaiva. Lappset Group. [viitattu 23.3.2010] Saatavissa: <http://www.lappset.fi/Tuotteet/Tuotehaku/Tuotekortti.iw3?prodID=120820>

Anttonen, R. 2010. [sähköpostiviesti]. Vastaanottaja Eriksson, U. Lähetetty 24.3.1020

Fagerhult Oy. 2010. Fagerhult – valaisinluettelo. Fagerhult Oy. [viitattu 24.3.2010] Saatavissa: http://www.fagerhult.com/shop/produkter.asp?sprak=303&kategori_id=5&serie_id=615

Suulliset lähteet:

Seppänen, T. 2009. Palveluohjaaja. Tampereen seudun näkövammaiset Ry. Haastattelu 21.9.2009.

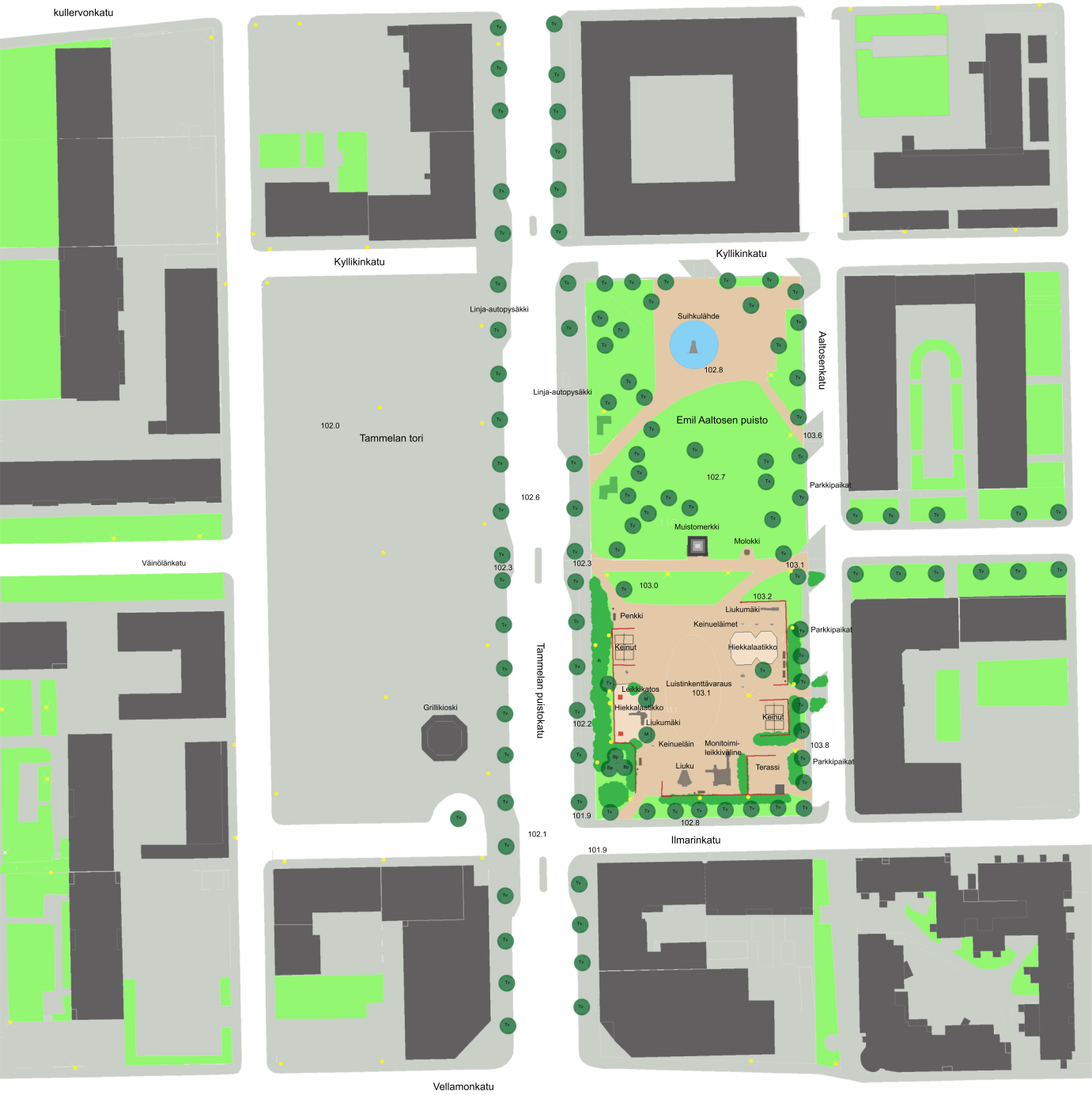
7 LIITTEET

LIITE1: Inventointikartta

LIITE2: Suunnitelma

LIITE3: Kumimaton värikoodit ja istutettavat kasvit

LIITE4: Poikkileikkaus A-A

MERKKIEN SELITYKSET

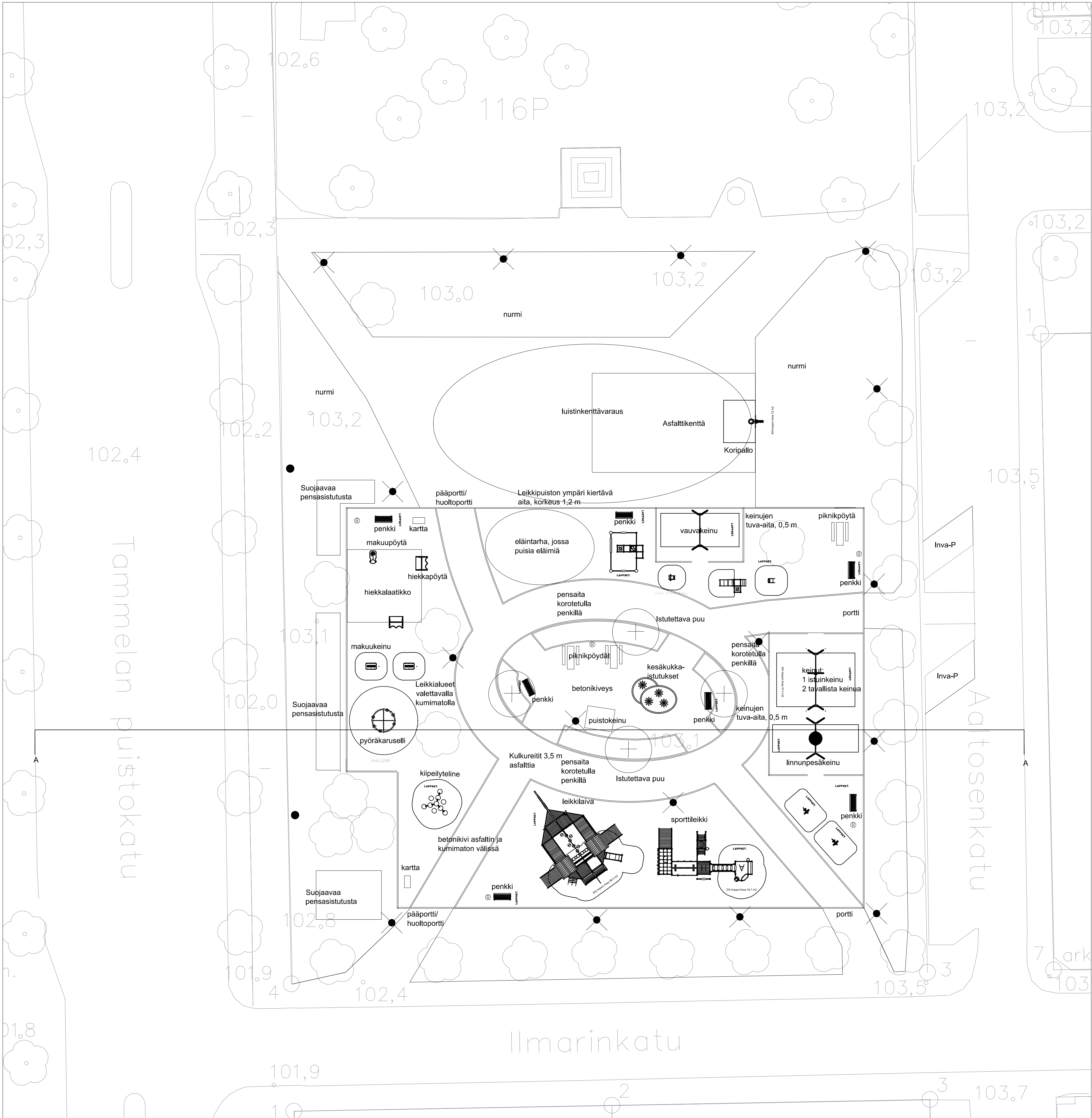
- Nurmikko
- Rakennus
- Kivituha
- Lehtipuu
- Pensas
- Leikkiväline
- Älta
- 102.6 Korkeus merenpinnasta

KASVILLISUUUS

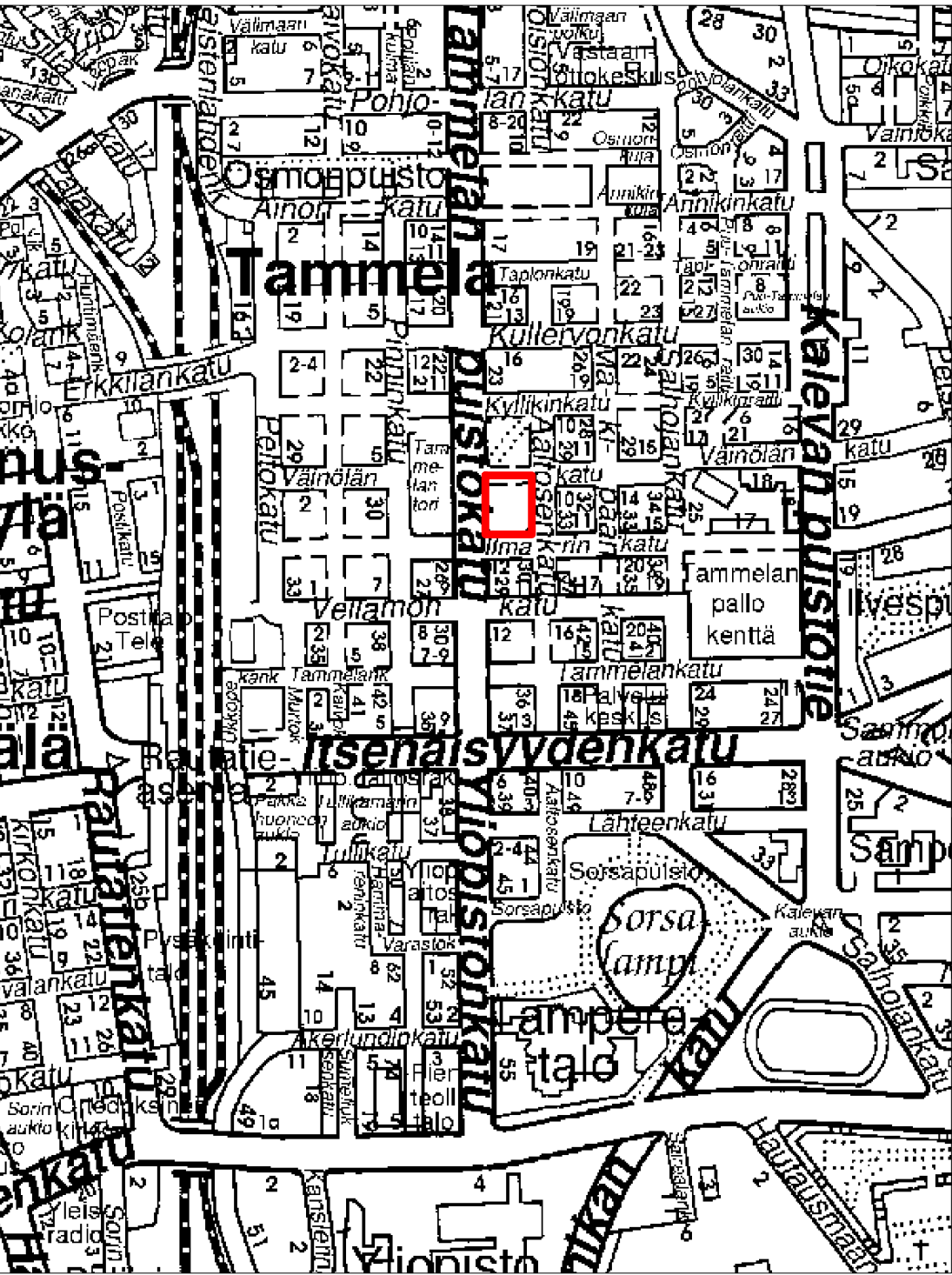
- Tv - Puistolehmus - Tilia vulgaris
- Bp - Rauduskoivu - betula pendula
- M - Koristeomenapuu - Malus spp.
- R - Ruusupensas - Rosa spp.

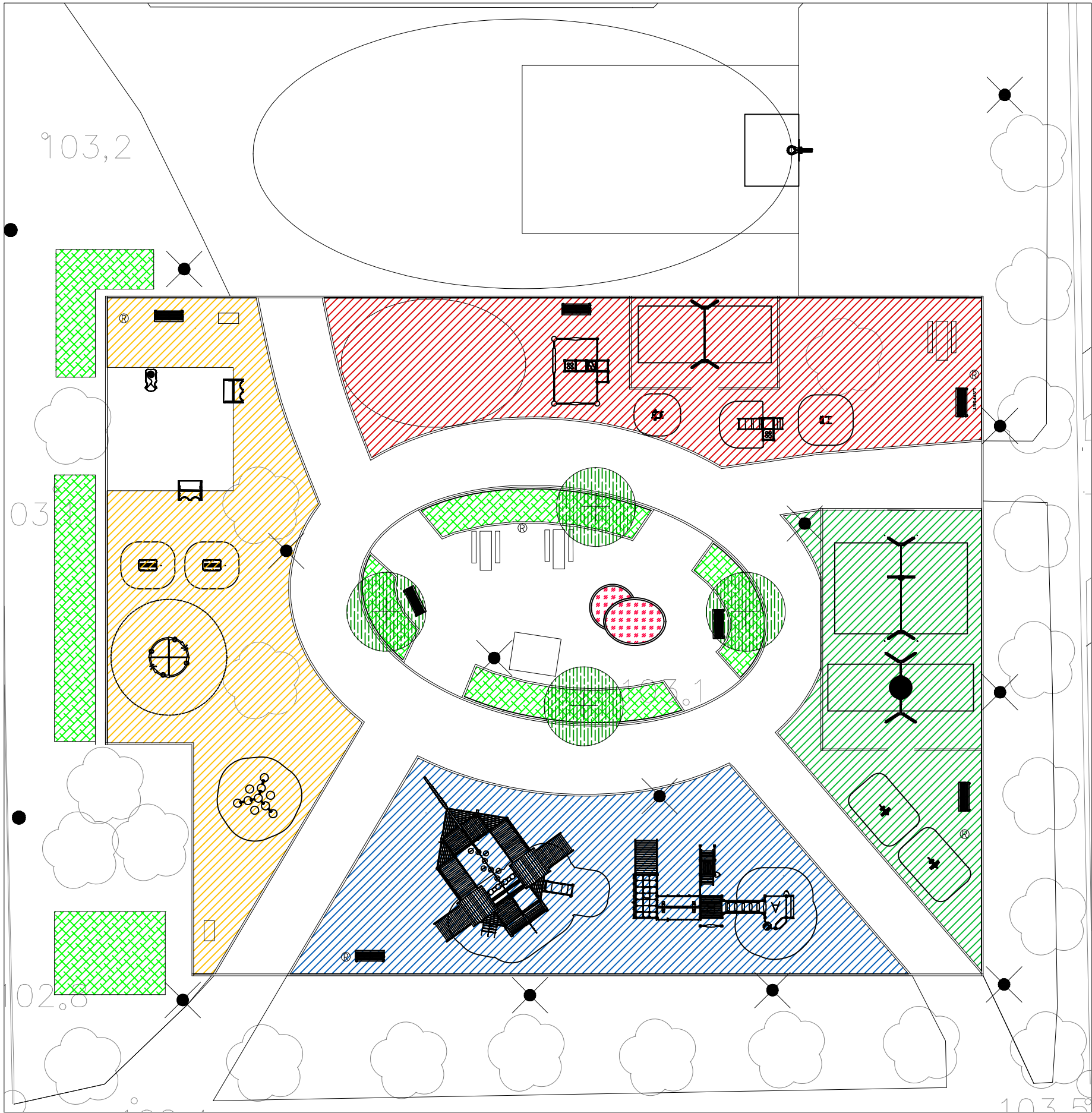
RAKENNUSKOHDE	PIIRUSTUSLAJI	MITTAKAAVA
Emil Aaltosen puisto Tammela, Tampere	Inventointikartta	1:1000
PÄIVÄYS	SUUNNITTELIJA	
27.4.2010	Ulla Eriksson	

VÄLINLUETTELO	
Nimi	Määrä
Lappset 000404M hiekkalaatikko	1 kpl
Lappset 020414M keinu	1 kpl
Lappset J51511M Pico kiikku	1 kpl
Hags 121444 Bobby kiikku keltainen	1 kpl
Lappset 104110M liukumäki	1 kpl
Lappset 020418M keinu	1 kpl
Lappset 020417M keinu	1 kpl
Lappset 010508 jousikirahvi	1 kpl
Lappset 010505 jousikaskelotti	1 kpl
Lappset 080490 Sporttileikki	1 kpl
Lappset 120820 laivaleikki	1 kpl
Lappset 160005 kiipeilyteline	1 kpl
Hags 151135 pyöräkaruselli	1 kpl
Hags 2282cba2 makuukeinu	2 kpl
Hags 2282cfa2 hiekkapöytä	2 kpl
Hags 2282cca2 makuupöytä	1 kpl
Lappset 060102-16 penkki	7 kpl
Lappset 701019 käsinoja	14 kpl
Turvatec Oy Campus Oasis puistokeinu	1 kpl
Lappset 080805 koripalloteline	1 kpl

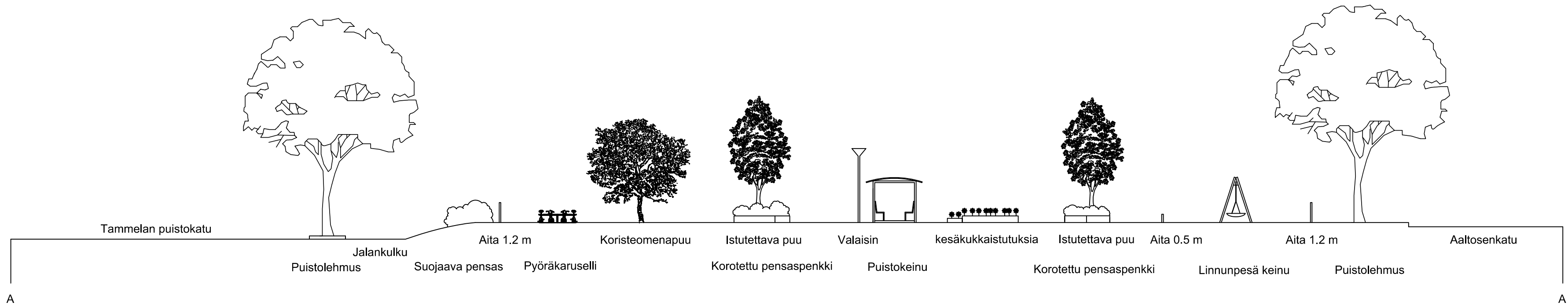

 Tampereen kaupunki		Kaupunkiympäristön kehittäminen	
EMIL AALTOSEN PUISTO		Ylan päätös:	
TAMMELA		Suunnittelupäällikön päätös:	
VIHERSUUNNITELMA		Tark.	
ASEMAPIIRUSTUS 1:200		Hyv.	21.4.2010
Suunnittelupalvelut		Pvm.	
Viher-suunnittelu		Muutos	
Piirt.	ULLA ERIKSSON	Korvaa	
Suunn.	ULLA ERIKSSON	VIRE	
Tark.		nro	
		Ark.nro	
		Piir.nro	

RAKENNUSKOHDE	PIIRUSTUS	MITTAKAAVA
Emil Aaltosen puisto Tammela, Tampere	kumimaton värikoodit ja istutettavat kasvit	1:250
PÄIVÄYS	SUUNNITTELIJA	
27.4.2010	Ulla Eriksson	

POIKKILEIKKAUS A-A

RAKENNUSKOHDE	PIIRUSTUS	MITTAKAAVA
Emil Aaltosen puisto Tammela, Tampere	Poikkileikkaus A-A	1:200
PÄIVÄYS	SUUNNITTELIJA	
27.4.2010	Ulla Eriksson	